

Fantastická zvířecí rada

Veselá partička okolo Nakladatelství Fortna se v minulých dvou letech představovala nejen jako tým schopný vyprodukovat pěkné knihy, ale zejména vtipnými divadelními představeními, kterými své prezentace a křty jednotlivých děl antologie ženské fantastiky doprovázejí. Hercům a propagátorům projektu Lehké fantazijno se nadá upřít nápaditost a nadšení, se kterým adaptovali (čti: prznili) některá klasická literární díla. K adaptaci známého absurdního dramatu (Čekání na Ženu se lvem) postupně přidali shakespearovskou komedii (Sen sovy svatojánské), středověkou legendu (Beowurm a Grendelína) a vrcholem byla choreografie antibaletu letos v Chotěboři (Labutí tíseň). Kdo už tuhle partu viděl v akci, nenechal si ujít další její představení na letošním brněnském Fénixconu, kam přijeli s loutkovým divadlem v nadživotní velikosti, tentokrát na motivy českého středověkého autora Smila Flašky z Pardubic. Myšlenka i většina replik jsou původní, jen s tím rozdílem, že čtyři zástupci zvířecí říše – Lev, Sova, Drak a Labuť – v ní radí autorce, jak se stát úspěšnou.

Celé představení vyvolává Kašpárek a zvoní rolničkami, jako by halekal v mumraji na nějakém středověkém tržišti:

*„Přistupte blíže, přistupte blíže!
Uvidíte, co jste ještě neviděli,
uslyšíte, co jste ještě neslyšeli.
Nevidáno, neslycháno.
Příběh o tom vypráví,
kterak děva ztepilá
v touze bardkou známou
v světě fantastiky bytí*

zástupce zvířecí říše

sobě na pomoc zavolá.“

Pak na scénu přichází Autorka v podání Zuzany Hlouškové a zvířátkům položí tři zásadní dotazy: Jak získat slávu? Jak si poradit s kritikou? Jak své dílo dobře zpeněžit?

Snaživá Labuť se hned hlásí o slovo:

„Já vím, já vím, já vím,

Já ti dobře poradím!

Dbej především na čistotu duše

Jinak vyzní každá snaha hluše.“

Sova se nejčastěji uchyluje k varováním:

„Střez se sociálních sítí

Ať tě do nich nezachytí

kdo na netu pořád sedí

Psaní si pak málo hledí.“

Drak má však pro strach uděláno a ani s recenzenty se moc nemaže:

„Máš-li kritika za nepřítele

Rozmlouvej s ním směle

Vždyť obelhává tě jistě

Sraz jej bez meškání ranou

Až odletí někam stranou!

On rozmyslí si to příště.“

Zato Lev se ukáže jako poctivý pracant a totéž káže i Autorce:

„Povím to zde zcela krátce

Není ničeho bez práce!

Kdo o velké věci stojí

pokračování na str. 5

OBSAH

Fantastická zvířecí rada	1	Pět příběhů fiktivního Karla Drexlera	Třeštění letitého popularizátora 83	30
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	z alternativního Československa	Martin C. Putna: Vždycky v menšině	31
Ludvík, Mlok	2	Přebor autorů fantastiky 2018		
Hvězdný bulvár	3	Pořadí roku PAF 2018		
Ann Leckieová: Ve službách Meče	6	Kristýna Sněgoňová: Krev pro rusalku		
O otrokářství psát nesmíš	8	Muž, který to vzal vážně		
Noční oceán a Lovecraft na vlnách	10	Co jsem četl, když udeřila chřipka		
Co leží za obzorem?	12	Douglas Murray: Podivná smrt Evropy		
Hledání života a smrti	13	Jak by dnes vypadalo Česko, kdyby...		
Ondřej Neff: Pole šťastných náhod	14	Časem s vědou – leden	BBcon/Parcon 2019	32
Krev pro Antonii (komiks)	15	Věčné mystérium matematiky		

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Nový rok začínáme pokusem se zcela novým žánrem, od tohoto čísla se můžete těšit na komiks naší spolupracovnice Kristýny Benediktové na prostřední dvojstraně.

Mirka Dvořáková a Vláďa Němec nám poskytli data loňského PAF a František Novotný doslov ke knize Planeta Eden. Marian Kechlibar přeložil otevřený dopis autora fantasy Larryho Correie, který reaguje na nevydání knihy Amélie Zhao, protože by to mohlo rozrušit citlivé čtenáře. **Zdeněk Rampas**

Předplatné i dopltné

Předplatné činí opět **300 Kč** a zaplatit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR používejte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR IBAN: **SK89 8330 0000 0027 0039 7108** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod).

Pokud jste tak již neučinili, pošlete tři sta korun (číslu 300 Kč, respektive 12 euro, nebo podle momentálního kurzu), nebo můžete předplatné poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-).

Nejste-li si jisti, kdy jste platili naposledy, podívejte se na adresní štítek tohoto IK. V závorce najdete číslo posledního ročníku, který máte uhrazený. V případě, že za jménem žádné číslo nemáte, pak je vše OK a máte předplaceno. **Zdeněk Rampas**

Ceny ČS fandumu - nominace

Mlok

Zdeněk Rampas za SFK BC nominuje Mira Páříčku za celoživotní práci pro Československý fandom a banskobystřický zvláště, za uspořádání Parconu 1994, porad Slovenského fandumu, Vartaconů a další aktivity.

Roman Randalf Kresta za SFK Radegast nominuje Václava Pravdu za obětavou a dlouholetou práci pro fandom, pořádání SF akcí včetně FF, Avalconů a PragoFFestů.

Jiřina Vorlová za SF8F Workshop nominuje Lubomíra Dárečka Záborského za jeho dlouholetou práci pro Fandom, zejména pro SF klub Andromeda, pořádání soutěže O Stříbřitělesklý halmochron, spoluorganizaci Parconů v Plzni, Plkonů i plzeňských Pivoconů. A všichni určitě znáte Dárečkovy dokumentární fotografie.

Ludvík

Zdeněk Rampas za SFK BC nominuje nakladatelství Fortna, zastoupené Zuzanou a Janem Hlouškovými, za dokončení reprezentativní čtyřdílné řady Žena s..., ve které s velkou péčí představili 52 nejvýznamnějších českých a slovenských autorek fantastiky.

Roman Randalf Kresta za SFK Radegast nominuje Davida Macháčka za pořádání již 15 ročníků Koprconu.

Jiřina Vorlová za SF8F Workshop nominuje KLF Ostrava jakožto organizátory Parconu 2018 v Bílovci za uspořádání vskutku reprezentativní akce s mezinárodní účastí, pro kterou dokázali získat i podporu města. Nutno vyzdvihnout i roční výstavu Čtyřicet let fandumu, kterou v zámeckých prostorách během roku navštívili i zahraniční hosté. **JV**

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 1/2019 (323)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com
<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Kristýna Benediktová, Lucie Lulu Bocková, Miroslava Dvořáková, Ivo Fenc, Jiří Grunt, Zuzana Hloušková, František Houdek, Jára Míkovec, David Nedoma, Vladimír Němec, Zdeněk Rampas, Jiřina Vorlová

Fotografie

Jan Kovanic, Jan Vaněk, jr.

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt,
Jan Haberle, Pavel Kavánek
Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 7. 2. 2019

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze
© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Proč ptáci ráno zpívají?
Protože nemusejí do práce.

Facebook je jako lednička. Chodíš tam každých 10 minut, i když víš, že tam nic není.

Můj známý prý zná člověka, jehož příbuzná dělá s chlapem, který má manželku, která si pro „Balík do ruky“ nemusela na poštu!

Proč jsou v nemocnici neustále narvané čekárny? Protože čas zahojí všechny rány.

Moderní domácí vězení pro dospělé: „Zásilku vám přivezeme mezi 8-18h.“

V Německu směřujeme k tomu, že auta nebudou smět jezdit tam, kde stojí měřiče. Ve zbytku Evropy se zase nesmějí měřiče instalovat tam, kde jezdí auta. **Z diskuze o měření NO_x**

Vyspělé země řeší násilí, jako je ironie nebo sarkazmus, a my se tu ještě bavíme o fyzickém trestání [dětí]... asi bychom se měli dovychovat... **Václav Šneberger, psycholog**

◆ ◆ ◆

● **20. prosince** jsme se po čase sešli U Regenta. První dorazila Staňa Lálová, která zde byla vůbec poprvé a nakonec si odnesla Krátké povídky k porotění CKČ. Protože se blíží Vánoce, nevynechal snad nikdo, ukázali se Franta Novotný, Richard Šusta (rozdával svým betačtenářům bichli, kterou právě vydal v Brokilonu), Pagi, Pavel Březina, Jiřina, tradičně poslala dokola krabici výborného vánočního cukroví, Honza a Jarka Pavlíkovi, Honza Kovanic, Mike (zařídil mi kontakt na Lenku Příplatovou), Milan Fibiger (donesl mi obraz, který poslouží jako přebal k limitované edici Hvězdných her), Vláďa Kejval, Robert Rameš a nakonec (asi z práce) dorazila mladá generace, náš Pavel, Cordy a Dagmar.

● **21. prosince** jsem se cestou za bezkmínovým chlebem zastavil v Čáslavské, Tom a Filip si tam užívali vánoční pohodu, Tom mi dal vybrat ze čtyř nápojů, spokojil jsem se s tím nejlepším, vínovici grapou.

Zákazníci chodili disciplinovaně po jednom, s rozumnými přestávkami na kus řeči, a většinou si i něco koupili. Pak dorazila Soňa, asi brigádnice, a donesla k dostupnému pití ještě vlastnoručně upečený perník. Kdyby to takhle vypadalo celý rok, chtěl bych být knihkupcem.

Koupil jsem si jubilejní číslo Pevnosti #200, ze které jsem se dověděl, že Kateřina Medicejská žila v nerovnoměrném manželství ☺.

● **26. prosince** mi poslal Martin Koutný heslo Honzy Kantůrka pro fanouškovský Slavin na Fandom.cz

● **27. prosince** místo u Regenta, ten je až příští týden, jsme s Michaelem vyrazili k Fibigerovým pokochat se malou Evičkou a vůbec kouknout, jak zvládají rodičovství. Popíjeli jsme víno od Milana Krejčího, povídali si o Zdeňku Burianovi, prohlíželi si knihy s jeho ilustracemi a dobře nám bylo.

Jana Jůzlová ve svém čtenářském deníku na FB sáhla na posvátnou krávu, když dost nepochválila současnou povídkovou tvorbu. Já teď čtu Space operu 2018 Vlada Říši a velmi jí rozumím. Rozdělil bych většinu (to znamená ne zcela všechny) našich psavců na staré mistry, kteří se stále snaží, a teď už pořádně, napsat to, s čím kdysi získali první proslulost, a mladé dravečky, kterým snad krom sebevědomí daného hlavně neznalostí schází úplně všechno.

Silvestr

● **31. prosince** před pátou dorazíme k Martinovi a Vilmě, vynechali jsme tradiční procházku, Mišu trápí noha. Na Vydrovce jsme už našli Báru s Viktorkou, Jolanu a Honzu (dojel pro Mišu na zastávku) s dvojčaty a postupně dorazila obvyklá posádka doplněná o ospalou Sargo (stále není fit), za současného strojení a balení Hedviky a Bětky, které se už chystaly na své vlastní novoroční programy.

Komorní bezmála rodinný večer (dvojčata povallila stromeček) jsme zaplnili novinkami, už jsme se dlouho neviděli, já s sebou měl korektury minulého Interkomu, tak jsem dal k lepšimu 34 obrazů ze života redaktora.

Před půlnocí jsme se se šampaňským vydali na terasu a užívali si spousty ohňostrojů, ke kterým jsme ale letos žádný svůj nepřidávali, i tak jich bylo dost.

Dopravní podnik kupodivu zohlednil dění a autobus nás kolem druhé dopravil domů.

● **1. ledna** se na kus řeči zastavil Pavel Houser, zrovna nepečuje o žádného psa. Ukecal jsem ho k porotcování CKČ.

● **3. ledna** U Regenta docela velká účast, dlouho jsme se neviděli, cestou domů mě začíná škrábat v krku, což se později rozvinulo do smrtonosné rýmyčky.

● **4. ledna** asi u nás v Ruzyni začala zima.

● **5. ledna** doplňuji heslo Jany Plauchové do Kdo je kdo.

Jarda Olša mě upozorňuje na rozhovor s Michalem Přibánem na Vltavě, samozřejmě o Českém literárním samizdatu.

Zima, zdá se, asi skončila.

● **6. ledna** možná ale ne. Domlouvám pořádání VUMSconu u nás, Láďa Dvořák zase nemůže, vymlouvá se na svatební cestu do Keni. Daniela Kovářová mě zve na autorské čtení, dorazila data o PAF.

● **10. ledna** už tak nesmrkám, a tak se k nám odvážil Jarda Olša, jr. Celý žhavý do pokračování práce na knize o fanzinech, kniha o samizdatech byla jen rozcvička a zaučení. Musel jsem mu připomenout, že v Japonsku čekají na texty pro další antologii povídek...

Když jsme se vyptávali, jak se jeho Sebastián aklimatizuje v Česku, vyslechli jsme úžasnou jazykovědnou historku o tom, jak S. šel zjišťovat nějaké podrobnosti o objednávání jídla ve školní jídelně, a doma to shrnul větou, že paní hospodářka už ví, v které jámě je ten pes.

Jarda velice chválil práci Julie Novákové, její antologie udělala pro českou SF v cizině opravdu hodně, nejvíce za spoustu posledních let.

● **11. ledna** kvačím pro Interkomy a hned je nechám v RUR, v sobotu se v Čáslavské zastaví Dáreček.

● **12. ledna** se dovidám, že první můj známý byl zlikvidován kampaní #MeToo. Došlo na staříčkého korejského básníka Ko Una. Kampaň v Korei je prý ještě hysteričtější než v USA, je ale možné, že k tomu Korejky mají více důvodů než Američanky...

● **14. ledna** jsem se po návratu z RUR/Čáslavské podíval na detektivku RAPL II, při sledování schůzky v klubovně fotbalových ultras pod vlajkou třetí říše naproti bustě Adolfa H. jsem konečně pochopil, co ty lidi na tom fotbalu pořád mají ☺

● **18. ledna** se pořádal ani nevím po kolika letech VUMScon, dorazili Petr a Inka Hanušovi a Ivan a Toshiko Hraničková. Dlouho jsme se neviděli, vyšla za tu dobu spousta knih a než jsme je probrali/prohlédli, byla zase půlnoc, musíme to brzy zopakovat.

● **22. ledna** vyrážím na akci *Den se samizdatem*, tedy na poslední její část, a ani tu bych nestihl, kdyby nezačala se zpožděním, spletl jsem si adresu na Poříčí a na Florenci. Když jsem to konečně našel, už tam byli Jarda Olša a Honza Vaněk, oba jr. Jarda mi pak prozradil, že původně také dojel na Poříčí, ale protože taxikem, nebyl jeho omyl tak fatální. O přestávce jsem se ještě potkal s Davidem Pohribným, který se angažoval v surrealistickém samizdatu a v Taigeho společnosti, a pak začala poslední část symposia věnovaná vzpomínkám přímých účastníků. Čuňas Stárek vzpomínal na výrobu prvních čísel Vokna, Dobrovský mladší na Lidové noviny. Vyprávěl, jak jednou, když už to bylo na spadnutí, potkali Štrougala, který jim řekl, že už četl včerejší Lidovky, tím odpovídal na dotaz, jak rychle se noviny šířily mezi lidmi. Vilém Prečan popisoval počátky svého dokumentačního střediska. Jarda se zlobil, že v soupisu jeho archivu chybí Bibliografie fanzinů, i když ji tam posílal.

● **23. ledna** jsem se konečně dostal na H. seminář na MFF na Malé Straně, schází se zde vesměs bývalí žáci Zdeňka Hedrlína, mezi které mám také tu čest patřit.

● **24. ledna** vyrážím na Slova mají křídla do vily Památníku písemnictví v Peléově ulici. Daniela čte z příručky Jak chovat muže, v programu

byla i Bára Nesvadbová, ta ale ochořela, a více než dobře ji nahradil Václav Junek, autor několika desítek knih, která nám představil chystanou knihu *Slavné vily českých prezidentů*.

Daniela se zmínila o občasných útocích radikálních feministek na její tvorbu i osobu, nestihl jsem ji říci, že ji také sleduje a kriticky komentuje genderová lingvistka Valdřová, co si pamatuji, tak jí vadilo i to, že Daniela ve fiktivním dopise sportovkyni Gábině tyká.

Na závěr jsme si prohlédli pracovní Ladislava Mňáčka, kterou Památníku věnoval. U Regenta mě zastoupila Michaela.

● **28. ledna** na chvíli v RUR, nedorazil Honza Vaněk, jr., asi si zase spletl týden. Já si odnesl novou Pevnost a asi i chorobu.

● **29. ledna** na mě dolehla chřipka, čtu CKČ a po dlouhé době zase skutečný SF román Děti času a

Stančíkovu „detektivku“ Nulorožec. Snad o tom něco napíšu, ale kdy?

● **31. ledna** je hlavní zprávou dne, že ústavní soudce Jan Musil ze zdravotních důvodů rezignuje. Miloš Zeman místo něho navrhuje Aleše Gerlocha, má to dobře promyšlené, dalšími jeho kandidáty jsou Libor Vávra a Roman Fiala, čili lidé, kteří stávají zdravý rozum nad ideologii, tedy asi na ně ještě letos nedojde. Se všemi zmíněnými jsem se setkával na PPP a každý mi přijde jako dobrá volba.

● **2. února** po obědě vyrážíme na poslední Pragoffest, tedy alespoň v Modré škole.

Komár s Tomem Štipským zde mají ohromné knihkupectví, ale těžko říci, zda se jejich dřina se stěhováním knih a stavbou polic vyplatila, mládeži, která dá tisíce za cosplay, pak asi nezbyvá mnoho peněz ani času na knihy. Dlouho se tu nezdržíme a jdeme na pořad Haniny Veselé, která zpovídá Honzu Kotouče, Františka Kotletu a Petru Neomilnerovou. Mnohé odpovědi byly docela vtipné...

Pak Michaela vyrazila na pořad o kosmonautice a já si na chodbě popovídal s Tomem Petráskem, Ivanem Adamovičem a Jarkem Kopečkem. Ivan zde byl služebně, dělal reportáž pro Deník N, ukázkou mi věnoval, ale nenadchla mne, časem možná o N více, zatím upřednostňuji Echo.

Pak mě Michaela zavlekla na pořad o vývoji iontového motoru pro družice na nízkých orbitách. Ještě je na nich docela práce, jestli jsem to dobře pochopil, tak dnes by jím osazená družice spadla dříve než čistě bezmotoro-

*Nikdy není na pokoji
Nic nezískáš bez snažení
A proto k ničemu není
Chtít si ulehčit v životě
A viset jak opice na plotě.“*

Tu přispěchá bdělá Sova a všechny informuje, že opice se odstěhovala do Humpolce a ze sněmu se omlouvá. Ostatní členové rady ji okřikují, a zatímco se mezi sebou haštěří, musí situaci zachránit Drak, když říká:

*„Do soutěže Čapkovy piš
Ať sošku Mloka ulovíš!
Toho měj doma hromady,
Tak ať se tvé srdce kójí,
Pohledem na ty poklady.
Ať víš, zač to celé stojí.“*

Toto a mnoho dalšího radí zvířata dychtivé Autorce, která si vše pečlivě zapisuje a občas i vtipně komentuje. Poté, co jsou všechny otázky zodpovězeny, Autorka zvířatům poděkuje:

*Děkuji ti, moudrá sovo,
Též i tobě, hrdý lve,
Za tvé slovo upřímné,
Přijímám také s chutí
Poctivé úradky labutí.
Nejcennější rady však
Dnes udělil mi drak!*

V ten moment se všechny loutky našťavaně pustí do draka a zatloukají ho do scénické podlahy. Drak zoufale křičí: „*Šikana! Zoorasismus! Drakoprese!*“

Tím celé představení končí jako správná taškařice. Jenže nic se neděje. Diváci sedí, jako by program měl ještě pokračovat. Tu vyskakuje Kašpárek zpoza scény a vyhání obecenstvo nezaměnitelným „*Huš! huš! Jděte domů! Tady už nic nebude!*“ Když se nikdo v sále nemá k odchodu, dodává: „*Peněženky tu nechte, vybereme je později!*“ a všichni se už smějí a tleskají. Loutkoherci se shromáždí před scénou a Zuzana Hloušková je zpátky principálkou, aby mohla představit své kolegy: Františku Vrbenskou jako Sovu a také původkyni vlastnoručně vyrobených loutek, Jana Hlouška v dvojroli Drak/Kašpárek a Martina Vondráčka v dvojroli Lev/Labuť.

Až uvidíte veselou partičku Nakladatelství Fortna na programu nějakého příštího conu, tak si jejich představení rozhodně nenechte ujít.

Zuzana Hloušková

vá. Možná by ale stačilo nebo pomohlo, kdyby se mu začalo říkat euromotor.

➔ Pak jsme se nasáčkovali do Bidlova auta a vydali se s krátkou zastávkou pro dobroty od Honzovy matky na večírek ke Klímovým. Tam už byl Honza Vaněk, který donesl knihu Českého literárního samizdatu. Po nás dorazil Jára Mikovec, bohužel bez Sargo, ta zase chodí, po něm Viktor s Danielem a nakonec Karolína Francová s dcerou Klárkou a jejími dvěma kamarády, kteří si Pragoffestu užívali asi do osmé.

Karolína donesla pár knih z libereckého kulturního podsvětí, přečtené části z *Budeme mít doma spisovatele* od Jaromíra Žida byly opravdu vtipné. Další knihy žánru (je-li to žánr, spíše asi styl) Slam poetry byly nakonec také plné zábavných ukázek, ačkoli jejich úprava, třeba té od Anatola Svahilce, vypadala, jako by si ji pro vnitřní potřebu vydali jehovisté.

Já mluvil o věcech, které jsem přečetl během chřipky, čili o Nulorožci od Stančíka, Dětech času od Tchaikovského, poslední kotelovině a Dětech nového světa. Více na straně 26.

Došlo i na politiku, zda se přece jen Horáček také nepokusí o senátorské místo. Podle toho, že Viktor celou dobu sledoval dění na síti, podobně jako při volbě presidenta, bych se nedivil.

Jára, který se zabývá německou politikou, byl ještě přepadlý z toho, co si odhlasovali v Bavorsku či kde... Vláda dobrých úmyslů (a zelených nesmyslů) se zdá být nezastavitelná.

Martin donesl balík deníku N, který solidárně odebírá, abychom se podívali, jak si vedou... Jolana a Honza mezitím v Polsku šťastně dorazili do Gdaňska, jak nás průběžně přes Bidla informovali.

Takže večírek velmi vyvedený, takový starosvětský, jak v mýtické Ruské, jen místo čaje, rozinek a sucharů byl k dispozici pult s výběrem dánských sýrů a salátů, vinotéka a v míse obrovský dezert. A vedle toho ještě krabice dobrot od Bidlovy matky, minipárečky v těstíčku a úžasná sýrová roláda.

- 3. února je všude sníh, to je překvapení.
- 5. února pořádám U Regenta setkání pozůstatků Corelské podpory, zdá se, že krytá zahrádka není konstruována na zimu všude okolo a bylo tam docela chladno.
- 6. února se spolu s Ivanem Hraničkou účastním H Semináře, tentokrát po Skype.
- 7. února se mi ani ne po dvou měsících podařilo vymámit z Lenky spojení na Daniela Frintu :-)

Večer U Regenta už o něco tepleji, Franta domlouvá novou výpravu do Středomoří, pak probíráme postup na jeho novém románu Dryák (utěšeně se mu rozrůstá), Mike vypráví o své cestě po jižním Tichomoří, prakticky kopíroval trasu Jamese Cooka (zemřel právě před 240 roky), jen lebku nikde neodevzdal, tedy Mike. Já donesl Dagmar Kingova Pistolníka, čte teď všechny knihy odkazované ve Valhale. **Zdeněk Rampas**

Ann Leckieová: *Ve službách Meče*

Postupem času, jak se mi čtenářské zážitky rozležely, upevnil se můj dojem, že *Ve službách Spravedlnosti* je jednou z nejpozoruhodnějších, ba nejlepších sci-fi knih, v pevně přesvědčení. Než se pustím do zhodnocení druhého dílu trilogie, chci s odstupem shrnout, čím si úvodní kniha takovou chválu zasloužila. Prostřední díly trilogii jsou z řady příčin v nejobtížnější pozici; a mimo jiné proto, že se ještě nemůžou definitivně odkázat na příběh jako celek, takže hodně závisí na jejich vztahu k dílu prvnímu, mnohem svébytnějšímu. I proto mi přijde důležitě začít charakteristikou knihy předcházející.

V dnešní době je významné množství příběhů pevně spojeno s filmem, což ovlivňuje naše vnímání natolik hluboce, že se výrazně vizuální podání projevuje často i při vyprávění příběhů slovy. Možným východiskem úvah o knihách Ann Leckieové je postřeh, že její příběhy jsou radikálně ne-vizuální. Víc, než jen tzv. nezfilmovatelné například kvůli své komplexnosti: při zobrazení by skoro přestaly dávat smysl. Hlavním hrdinou trilogie je umělá inteligence vesmírné lodi, která je následkem řady složitých událostí nucena obývat těsný prostor jediného lidského těla a mozku. Většina děje se odehrává v kultuře, která jazykově nerozlišuje rody, a tato inteligence má s identifikací fyzického rozdílu mezi muži a ženami potíže. Šlo by úspěšně tvrdit, že vzhledem k jejím předchozím zkušenostem jsou tyto potíže neopodstatněné, tedy věcně nelogické. Podobně je možné se domnívat, že označování všech postav v ženském rodě je manýra, umělý způsob, jak příběh ozvláštnit.

Potíž je, že oboje velmi dobře funguje. A náš smysl pro příběhy říká, že je-li něco schopné dramaticky fungovat, nemůže to být ani nesmyslné ani zbytečné. Nicméně v kontrastu s hrdinkou knihy ostatní postavy příběhu s rozlišováním pohlaví žádné potíže nemají, takže kdyby byl příběh zobrazen, neměli bychom je mít ani my. Tím bychom se ovšem připravili o překvapivě mnoho: mimozemský dojem cizosti, který vytváří neobvyklé lidské společenství; zajímavé nepohodlí způsobené nepřítomností informace, kterou jsme zvyklí považovat za samozřejmou; potěšení z detektivního napětí, když se na základě různých indicií nebo jen dojmů snažíme fyzická pohlaví postav určit. Ve výsledku je to překvapivě novátorský a nosný literární postup.

Způsob vyprávění však knihu ovlivňuje mnohem hlouběji než jen na úrovni použitých výrazových prostředků. Všechny události vidíme očima hlavní hrdinky, ona je pro nás popisuje, interpretuje a hodnotí. Prožijeme s ní překvapivě široké spektrum situací. První díl začíná téměř existenciálním bojem na pusté ledové planetě, vrací se v komplexních retrospektivách k vojenské správě okupované planety a končí revolučními událostmi v chaotické politice rozlehlé galaktické říše. Odlišným situacím odpovídají odlišné problémy a odlišná ohrožení, nicméně hlavní hrdinka je ve všech stejně neochvějně racionální: předvídává a rozvážná. Vzniká tak neobvyklý stav, kdy je lidský etický ideál představován vlastně ne-lidskou entitou, která lidi pozoruje, přičemž naše sympatie a zaujetí je na straně této entity, nikoliv na straně lidí. Toto napětí není vystupňováno do

paradoxu, kdy bychom fandili sami proti sobě, je použito důmyslněji.

Rekvizity a události příběhu jsou samy o sobě dostatečně nápadité a dobře zvládnuté, aby vydaly na úspěšný dobrodružný příběh. Ten by nejspíš zfilmovat šlo, dokonce si umím představit, jak by takový film mohl vypadat, abych ho považoval za dobrý. Ale zcela by se minul s duší knihy, která spočívá až v intimním způsobu, jakým je nám tento dobrodružný příběh předkládán, lépe řečeno před-prožíván. Co vidíme a co prožíváme, není v souladu, jak je to běžné u žánrové beletrie, ani to není v kontrastu, jak jsou často psány romány s uměleckými ambicemi. Oboje je prostě jen v mírném, avšak zcela zřetelném napětí. To mi přijde jako silný realistický princip, který byl skryt ve velkých a dodnes oblíbených románech 19. století, ale dneska už je používán jen zřídka, i když dobře postihuje lidský – tedy přinejmenším můj vlastní – vztah ke světu. Jako vášnivý čtenář zvlášť oceňuji, že je zde použitý specificky (a patrně neredukovatelně) literárním způsobem.

Rozpětím děje od jedné osoby k vesmírné říši pokouší v první knize trilogie Ann Leckieová hranice věrohodnosti. Příběh „celého života“, zde je to svým způsobem klasická historie štěstí, zrady a pomsty, vyžaduje svůj prostor, aby se stal věrohodným. *Ve službách Spravedlnosti* není vzhledem ke svým ambicím dlouhá kniha, ale klíčovým událostem poskytne prostoru dostatek a dobře zúročí jednotící efekt vyprávění v první osobě, takže nakonec uspěje. I když závěrečná část knihy může působit trochu uspěchaně, má to oporu v logice, s kterou se události vyvíjejí. Přišlo mi však zřejmé, že *Ve službách Meče* bude muset z vypjaté dramatickosti přecházejícího dílu dost ustoupit. Ve skutečnosti se tak stalo radikálněji, než jsem čekal, a autorka změnila tón i měřítko zcela zásadně. Zatímco první díl byl příběhem o dlouhé cestě napříč vesmírem, zde si po celou knihu vystačíme s jedinou kosmickou stanicí. Pro výstavbu knihy i celé trilogie to má zajímavé důsledky.

Když jsem napsal, že hlavní hrdinka zvládá peripetie zápletky s přehledem, znamená to víc, než se na první pohled může zdát. V první knize, kdy byla konfrontována s neustálým proudem vnějších obtíží, to ještě nebylo tak zřetelné, ale zde už se jasně ukazuje, že je z našeho pohledu jasný „superman“. A je to skvělé. Překvapilo mě, jaká je po všech těch hrdinech zmítaných povahou, osudem nebo alespoň okolnostmi (ideálně ovšem vším dohromady) úleva, když někdo drží svůj život pevně v rukách, jedná jako schopný profesionál a nenechá se událostmi zaskočit. Ať už jde o jemné odstíny vztahů mezi jedinci, společenské uspořádání skupiny lidí, politiku ve větším měřítku nebo třeba matoucí mimozemské pohnutky, hlavní hrdinka vždy s klidem, rozvahou a úspěchem aplikuje přesně takové množství snahy nebo síly, aby dosáhla rozumného výsledku. Občas se tak dokonce děje proti zájmům nás čtenářů: dělá to, co je přiměřené situaci, a nikoliv to, co by uspokojilo naše dramatická očekávání – a o to pozoruhodnější je výsledek. Nejde přitom v první řadě o to, že je ve svém snažení úspěšná, i když je, ale už jen skutečnost, že ví, co si počít, byť z

toho, co udělá, nemá vždycky radost, je osvobozující zážitek. Hlavní hrdinka si s sebou nese silné trauma z minulosti, byla členitou kosmickou lodí a je obyčejným člověkem, ale přesto je schopna chovat se přičetně. Je až smutné, jak exotickým prvkem je lidská normálnost v našich současných příbězích.

Je-li hlavní hrdinka schopná rozumně vyhodnocovat a zvládat situaci, neznamena to ještě, že ji má plně pod kontrolou. Kdyby dokázala vždy uspět podle svého plánu, šlo by buď o pubertální fantazii, nebo laciný kýč, protože skutečnost z řady důvodů nemá plně předvídatelnou povahu. Konflikt, ke kterému dojde, neprobíhá tedy vůbec podle plánu, ale skutečnost, že hrdinku přesto nevykolejí z rovnováhy, se odrazí na struktuře knihy. Několikrát je jasně cítit, jak by se příběh chtěl přesmyknout do obvyklé a osvědčené struktury, ale autorka / hrdinka mu to nedovolí. Je to správné, ale přesto je to jaksi neuspokojivé; a kniha pro mne občas získávala až snovou povahu, než jsem se adaptoval na to, že se odvíjí jinak, než by měla. Ale podobně jako v první knize vedla neznalost pohlaví postav k nejistotě, která nakonec činila prožitek neobvyklý a intenzivnější, vede opuštění některých zavedených dramatických postupů k zajímavějšímu příběhu.

Zkušenost s dobrými příběhy nám do určité míry umožňuje dopředu rámcově odhadovat jejich průběh. Zhruba tušíme, co se může a nemůže stát, takže objevit příběh, který by byl věrohodný a překvapivý, není vůbec snadné. Zde z obvyklých zákonitostí nevybočíme natolik, aby došlo k jejich popření, ale jsou zpochybněny natolik, aby nás to připravilo o řadu meta-informací. Nejednou jsme více odkázáni pouze na to, co vědí i postavy uvnitř příběhu, a méně se můžeme spolehat na vnější literární zkušenost. Kontrast mezi dovednostmi hlavní hrdinky a takto získanou nejistotou ohledně možné budoucnosti představuje nezvyklou a zajímavou polohu v dynamické rovnováze příběhu.

Podobným způsobem a z podobných důvodů je ovlivněna výstavba cyklu jako celku. Myslím, že trilogie je tak oblíbená forma mimo jiné i proto, že představuje strukturu současně snadno srozumitelnou a dostatečně obecnou. Ať už je děj vystavěn jakkoliv složitě nebo neobvykle, má z pohledu čtenáře začátek, prostředek a konec. Obvyklou funkcí prostředku je směřovat od začátku ke konci, tedy z velkého množství možností, které se objeví otevřením nového světa, posílením některých z nich omezit, aby příběh skončil. Jinak řečeno, rozvinutím děje příběh omezit. Ústup *Ve službách Meče* ke komornímu měřítku je ovšem natolik výrazný, že kniha tuto svoji funkci téměř ztrácí. Ano, prohlubují se zde motivy, rozvíjejí charakter, objevují se nové informace, ale děje se tak v míře, která je naprosto nicotná ve srovnání s první knihou. Jestli něko-

mu imponovalo hlavně existenciální nebo epické rozpětí prvního dílu, je pokračování trochu jako kocovina po velkém flámu.

Tušíme, že v závěrečném dílu se vrátíme na větší jeviště, ale hlavní hrdinka naše měřítko neuznává, možná je ani nevnímá, protože nás opět eticky přesahuje, takže smysl věci se pro ni neměří její velikostí. Důsledkem je, že budoucnost zůstává otevřená. Nejde o to, že se v zápletku objevilo několik nových prvků, které mohou přispět ke zvratu – to je celkem běžné. Ale hodně se rozvolnily kontury celkového příběhu. Před druhým dílem byly celkem zřetelné, ale teď je, aniž by se vlastně něco změnilo, možností tolik, že se může stát skoro cokoliv. Věřím, že na konci třetího dílu bude vyústění vypadat přirozeně, ale nyní mi přijde ne snadné odhadnout ho třeba jen v nejhrubších obrysech. Kromě toho, že je to napínavé, tím příběh, a to navzdory mnoha svým výstředním reáliím, získává na realističnosti, má punc opravdovosti.

Při tom všem nejde o nějaký literární experiment, je to pořád plnokrevná moderní sci-fi. Máme zde radikální změnu: lidskému vesmíru vládne jediná osoba, která ovšem obývá několik tisíc naklonovaných a navzájem propojených těl. V knihách zkoumáme, jaká může mít podobná změna důsledky, ať už pro některé jednotlivce nebo společnost jako celek. Ve fantastických příbězích to dnes neznamena, a možná ani nikdy neznamenalo, jakousi logickou extrapolací podanou zábavným způsobem. Nezajímají nás možné budoucnosti, nehledáme poučení z myšlenkového experimentu, jakkoliv zábavné podobné věci můžou být – zkoumáme, jaký má podobná změna vliv na naše vnímání a naše prožívání. A z této perspektivy si knih Ann Leckieové cením, neboť je důstojným pokračovatelem tradice, která od vědecké spekulace klasické sci-fi přes psychologickou spekulaci nové vlny a sociologickou spekulaci kyberpunku vede k dnešním příběhům. Nedokážu je zatím přesně charakterizovat, ale z toho, co pro nás kdysi bylo tak *podivné*, dělají něco, co je do určité míry všední. Naše pozornost se nefixuje na to, co se změnilo, pravděpodobně také charakteristika cizího vyžaduje mnohem méně prostoru, takže výsledné příběhy mohou být současně komplexnější a hlubší. Jinak řečeno, na rozdíl od masově produkovaných knih založených na recyklaci zápletek a permutaci reálií pro nás někteří hledají nový prostor, kam můžeme růst.

Zatím nevím, jakým způsobem se celou trilogii podaří uzavřít, ale snad se mi podařilo alespoň naznačit, jak vzrušující dobrodružství ducha nám můžou okrajové oblasti naší kultura stále přinést, i když nám jinak naše kultura jako celek dnes přilíší naděje do budoucnosti neposkytuje.

Jiří Grunt

Ann Leckie: Ve službách Meče, Plus 2017, překlad Petr Kotrle, 336 str.

● otrokářství psát nesmíš aneb Antiomluva

Jak aktivisté šikanují jednu mladou Čiňanku a co jim k tomu napsal autor Larry Correia

Amélie Zhao je dívka z Pekingu, která nyní žije ve Spojených státech amerických. Od dětství toužila stát se spisovatelkou a podle všeho psát umí. Nakladatelství Delacorte Press s ní uzavřelo smlouvu na tři romány v hodnotě 500 000 dolarů. První z nich, „Dědic krve“ (*Blood Heir*), měl vyjít letos v červnu.

Jenže v románu, odehrávajícím se ve fiktivním světě, funguje otrokářství. Nikoliv na bázi barvy pleti, ale jiné. A to pekelně rozzuřilo černošské aktivisty, kteří autorku obvinili z rasismu a znevažování černé historie. Pod jejich nátlakem se rozhodla, že knihu raději nevydá.

To, že aktivisté preventivně dávají jednohvězdičková hodnocení knihám, které ještě ani nevyšly, bohužel není ojedinělé. Výše odkazovaný článek v *New York Times* popisuje například kauzu autorky Laury Moriarty, jejíž dystopický román „Americké srdce“ se stal terčem několik měsíců trvající šikany za to, že propaguje koncept „bílého zachránce“ – a to jen na základě předběžných recenzí, když kniha samotná ještě nebyla dostupná.

Jak se v článku říká dále:

„Mnoho vydavatelů a autorů si nyní platí „citlivé čtenáře“, kteří prověřují knihy a identifikují v nich škodlivé stereotypy.“

Fuj.

Proč to ale píšu; nejenom kvůli tomu, aby měl český čtenář představu o tom, jak moc rádív v anglosaském světě oni takzvaní SJWs (*Social Justice Warriors*). Také kvůli tomu, že tentokrát se jim dostalo epické odpovědi od Larryho Correie, amerického autora fantasy, který už má se SJWs hodně zkušeností, patří k jejich oblíbeným terčům, a klade jim systematický odpor, třeba při rozdávání literárních cen.

Correia je opravdový kovář slov a tentokrát vzal na SJWs velmi těžké kladivo. Jeho text se jmenuje „Antiomluva“ a s radostí jsem jej přeložil. Sám jsem vcelku slušňák, ale Correia nikoliv a tentokrát to kvitují s tichým potěšením.

Dejme tedy slovo Larrymu Correiovi. Je to delší, ale věřte, stojí to za přečtení.

Poslyšte, knižní komunito: Polibte si prdel

Nejste žádná „komunita“, jste zkurvená rakovina.

Kdo je knižní komunita? Lidi, kteří rádi čtou knihy. Kdežto tyraní, kteří existují ve stavu permanentní uraženosti a jen se třesou na to umlčovat umělce, jsou odpad.

Kdybyste měli aspoň špetku sebekritiky, styděli byste se za sebe. Ale nemáte. Takže místo toho se navzájem poplácáváte po ramenou za to, že jste zničili kariéru dalšího umělce, umlčeli další hlas, rozdrtili další sny.

Běžte do prdele. Běžte do prdele i se svými citečky. Běžte do prdele se svými směšnými požadavky. Běžte do prdele se

svým stavem věčné uraženosti. Vezměte si svoji namyšlenou, arogantní pitomost a nacpěte si ji do zadnice naširoko, vy blbě žoky sraček. Idiotti jako vy by měli zkusit nějakou knihu přečíst, místo toho, aby ji spálili.

Lidi se občas podivují nad tím, proč kriticky rozebírám „sociálně progresivní“ autorské rady z webových stránek, jako je *Huffington Post* nebo *Tor*. Jsou to vždycky rady typu „Nedělejte tohle“, „Nedělejte tamto“ a „Pište, jak chceme, jinak uvidíte“. Jsou to všechno kraviny. Jsou to červi hodující na zdechlíně dinosaura mainstreamového vydavatelství.

Kritizují tyhle články s hloupými radami proto, že pokud

dokážu zachránit aspoň jednoho mladého nadějného autora před tím, aby vlezl do vaší mizerné, duši drtící pasti, má to cenu. Mým cílem je odhalit vaše podvody, ukázat, že vy, kteří se snažíte stanovit standardy, jste mamlasi bez koulí a že vaše Každodenní Uraženost je příběh vyprávěný idiotem, se spoustou křiku a zuřivosti, ale bez jakéhokoliv smyslu. Naštěstí už to pochopilo dost lidí. Zjistili, že tyraní nad vámi mají moc jen tehdy, když jim to dovolíte.

Bohužel se zdá, že paní Zhao to nepochopila a nechala vás, blbečky, abyste zničili její sny.

Nic nevytváříte. Umíte jenom ničit. Jste mizerní loseři a jako démoni chcete do své mizérie stáhnout všechny ostatní. Dáváte jednohvězdičkové recenze knihám, které ani nevyšly, což daleko více vypovídá o vašich vnitřních problémech než o knihách, které údajně recenzujete.

Tyhle sviňárny vám procházejí jen proto, že většina umělců jsou citlivé duše. Nechtějí urážet lidi, nechtějí urážet jejich city. Jenomže vy jim lžete. Manipulujete jimi a zneužíváte je. Jejich umění je vám ukradené, nezáleží vám na tom pobavit lidi. Je vám jedno, jestli děti čtou nebo lidé prožívají příjemné chvíle. I tu skupinu, kterou údajně hájíte, máte v paži.

Jediné, o co vám jde, je moc.

Právě proto ta vaše pravidla nedávají smysl. Chcete, dokonce potřebujete, aby je lidé porušovali. Vaše pravidla jsou kupa blábolů, která se mění ze dne na den. Pak nezáleží ani na tom, jestli se vám lidé pokoušejí vyjít vstříc, stejně máte nový materiál k uražení se.

Vy prokletí komunističtí puritáni, polibte si prdel. Čím dříve si společnost uvědomí, že vy, bojovníci za sociální spravedlnost (SJWs), jste jenom sebevražedná slepá ulička hipického hnutí, a všichni se vašim vzteklým scénám začnou smát, tím lépe.

Váš Larry Correia – autor bestsellerů, který si psaním dobře vydělává na živobytí. Na rozdíl od vás, bezcenní paraziti.

P.S. Jděte zpátky na *Goodreads* a napište mi další jednohvězdičkovou recenzi, podělané zombie. Pokaždé, když to uděláte, slušní lidi, kteří vás mají plné zuby, si koupí další moje knihy.

Autorům: S teroristy se nevyjednává

Bratři a sestry, prosím, neskočte na tenhle podfuk.

Umělci by nikdy neměli dovolit tlupě gaunerů, aby jim říkala, jak mají tvořit. Tímhle směrem leží šílenství a nezázivné, pitomé, nudné knihy, které nikdo nechce.

Těmhle lidem nejde o to udělat ze světa lepší místo k životu. Nesejde jim na žádné z těch marginalizovaných skupin, které údajně tento týden zrovna reprezentují. Prostě vás chtějí honit jak nadmutou kozu.

Tvrzení, že někdo se baví nevhodným způsobem, je zdrojem jejich síly. Vždycky budou schopni najít někoho, kdo se „baví špatně“.

Jejich pravidla nemají logiku a jsou náladová. Bezpochyby je porušíte.

A TO JE DOBŘE. NASRAT JIM.

Pokud píšete o své kultuře, budou tvrdit, že tím znevidíte jiné. Pokud píšete o jiné kultuře, odsoudí vás za „kulturní apropriaci“. Budou požadovat, abyste při psaní použili nějaký typ postavy, ale když tomu vyhovíte, nevyhnutelně vás osočí, že jste ji napsali „špatně“. „Dobře“ je v tomhle případě pohyblivý terč.

Abych uvedl příklad, v jedné z mých knih byl padouchem charismatický psychopatický kriminálník, který byl zároveň gay. Eddie se stal velmi populární postavou a čtenáři jej zbožňují. Ale Vyjící Opice Sociální Spravedlnosti po mně samozřejmě začaly vřesňet, že mám homosexuálního padoucha a bla bla bla... O pár let později ti samí lidé zorganizovali petici, ve které požadovali, aby z Jokera – charismatického psychopatického kriminálníka – byl gay. Protože prý „reprezentace“.

Nebo jiný, začali na mě útočit, protože jeden z mých románů se odehrával ve světě založeném volně na Indii a jak je to ta strašná „kulturní apropriace“. Až na to, že ta kniha se prodávala velmi dobře a byla populární ... v INDII.

Navíc jsou SJWčka neuvěřitelně blbá. Jeden z nich mě péroval za to, že v knize Syn černého meče někdo pojídá rýžové koule a JAK SI LARRY CORREIA DOVOLUJE PŘEDPOKLÁDAT, ŽE VŠECHNY ASIJSKÉ KULTURY JSOU STEJNÉ A MAJÍ RÝŽOVÉ KOULE, FŇŮŮŮŮŮŮŮŮŮK!!! Našel jsem si pomocí Google „indické rýžové koule“ a ukázalo mi to asi dvacet stran lahůdek. Protože, popravdě, každá kultura, která pěstuje rýži, dříve nebo později zjistí, že se ta rýže dá zmáčknout do koule.

Nazvali mě rasistou, protože některé mé postavy z imperiálního Japonska ve 30. letech 20. století byli zloduši (no to by člověk nečekal). Křičeli po mně, protože jsem stvořil postavy, které se v roce 1932 chovaly netolerantně (i když hrdina té části byl černoch, který musel jíst u odděleného stolu). Ale garantuji vám, že kdybych předstíral, že segregace nebo masakr v Nankingu nikdy neexistovaly, sesypou se na mě taky.

A tak dál, a tak dál, nezáleží na tom, co jste napsali, protože řev nemusí mít hlavu a patu. Budou ječet, ať napíšete cokoliv, i když přitom dělají věcné chyby, i když si vaše hříchy vymysleli, a cokoliv je nasírá dnes, bude je zítra nasírat pravý opak.

Pokud máte takhle nefér hru, jediná vítězná strategie je vůbec se do ní nepouštět.

Sociálně spravedliví blbečci jsou jako malí fracci, kteří se bou hodí na zem v obchodním domě a kopají a řvou a brečí, protože jim máma nechce koupit nějakou hračku.

Nesmíte jim ji koupit, protože přišťe to udělají znovu. S hysterickým dítětem nemá cenu mluvit. Pokud to není vaše dítě, prostě ho ignorujte a jděte dál. Pokud jej máte na starost, řeknete mu, sklapni, rozmazlenče, nedostaneš nic, protože víš, že kdybych ti ustoupil, přišťe to schytám zas.

Paní Zhao jim bohužel právě koupila půlku hračkářství.

V tomhle případě řvaly harpyje s fialovými vlasy, že O OTROKÁŘSTVÍ VE FIKTIVNÍM SVĚTĚ SE NESMÍ PSÁT! A autorka řekla, vždyť je to založeno na historii mé vlastní kultury a současných událostech, ale bylo to jedno, hrozný spratek prostě řval NE A NE A NE.

Pokud dáte právo veta každému, kdo se cítí uražený, sto procentně se někdo urazí. V situaci, kdy „být obětí“ zvyšuje vaše společenské postavení a dodává vám to moc, bude lidí, kteří pokřikují, že jsou uraženi, přebytek. Na faktech nezáleží. Prostě jste náhodně množině blbců dali právo dělat si s vámi, co se jim zachce, a oni to dělat budou, protože jsou to blbci.

Ublížít vám můžou jen tehdy, pokud jim dáte tu možnost, nebo pokud váš vydavatel je bezpáteří zbabělec, což je zcela jiný problém.

Toto se netýká jen politiky. Nezáleží na tom, kdo po vás ječí, sprostý tyran je sprostý tyran. Nedovolte sprostým tyranům, aby řídili vaše životy. To neplatí jenom v psaní, ale obecně.

Chcete tvořit? Fajn. Tak tvořte. Vytvářejte umění. Dělejte lidem radost. Vyprávějte příběhy, které chcete vyprávět. A pokud se budou lidem líbit, zaplatí vám za to. Což je úplně skvělé.

Váš

Larry Correia, živý důkaz toho, že se nemusíte bát hysterických lynčovacích davů, protože i když o mně fňukali a křičeli ostošest, pořád prodávám knihy.

Konec Correi, už jsem to zase já, Marian Kechlibar.

Amen. K tomu výše psanému není co dodat. Snad jen jedno: postřeh o tom, že podobné taktiky na umělce fungují právě proto, že jsou to citlivé duše, je naprosto přesný.

Correiova odpověď je jediná, které jsou jedinci tvořící twitterový dav hodni. **Přeložil Marian Kechlibar / kechlibar.net**

Odposlechnuto

Volby s Komisí i Europarlamentem jistěže hodně zamávají. Nicméně, nemylme se. Problém není v institucích, problém je v agendě a ta v Evropě přestala být zaměřena na hospodářskou efektivitu, ale věnuje se budování krásného čistého spravedlivého světa poháněného sluncem a větrem. Hlavními původci tohoto blouznění jsou Němci a dílem i Francouzi: tam blouznivec Macron už narazil na Žluté vesty a zdá se, že se tam sny hrouťí velmi rychle. Německo ale dále pracuje na své ekonomické destrukci. Rudozelené Německo je jádro evropského problému a evropské volby ani nemohou přispět k řešení. Nápravu zjedná teprve výprask od mámy Reality, a ten je zatím v nedohlednu.

Ondřej Neff

Noční oceán a Lovecraft na vlnách

„Amerika je skutečně Lovecraftova země: plná strachu, protože nedokáže milovat.“

Samotářský autor hororů Howard Phillips Lovecraft (1890-1937) strávil, zdá se, takřka celé jedno léto se svým nezletilým fanouškem Robertem Barlowem; jedná se o dva měsíce roku 1935. Je to skutečně pravda?

Co víc, setkali se třikrát předtím i potom. Jednalo se o homosexuální vztah, a pokud ano, nakolik naplněný? Román amerického autora Paula La Farge *Noční oceán* našťástí neklade jen podobné otázky.

Konfrontuje ovšem skutečné falzum intimního Lovecraftova deníku (komentované ve druhé z šesti částí) s výpovědí údajného milence Roberta Barlowa v části třetí – a minimálně odsud běží o autorskou licenci. Realitou je, že po „vpádu sexu“ do hájemství asketikova (jak bývá Lovecraft líčen nejčastěji), připojí třetí díl *Nočního oceánu* ještě jeden věrohodný pohled na události. Vše totiž spatříme Barlowovými očima. Podle této verze hluboce a upřímně miloval staršího Lovecrafta, ale bylo to marné. Byl totiž britsky odtažitým a jenom

sněně a myšlení oddaným Lovecraftem stroze odbyt. Asi jako jestěrem. Stalo se to opravdu?

Nebo platí ta původní, erotikou naplněná verze světa a dotyčných dávných dnů ve třicátých letech? Odpověď neposkytne poměrně složitě koncipovaný román až do konce, ale každý si může odpovědět za sebe. A to je dobře.

Kniha *Noční oceán* zvažuje varianty skutečnosti a potvrzuje, že pravdu v jejich celcích nejčastěji neodhalíme nikdy; a lze se jen ptát, není-li tak lépe. Cesta světem a životem H. P. Lovecrafta představuje pak takřka detektivní šarádu. Kým ten muž opravdu byl? Jen jakýmsi „stydlinem“? I chladným pokrytcem? Lhářem? Opravdu měl radši knihy než lidi? Báł se života? Byl – jako magnetem – přitahován vždy zpět k milovanému městu Providence? Jasně je, zdá se, jedno. V realu neměl strach z kosmických oblud, jež vymýšlel pro své příběhy, ale děsil ho spíš osobní styk s občany. Vadily mu jakékoli praktické nepřijemnosti a poměrně nerad i cestoval. Zkrátka prahl zůstatvat ve vlastním světě, jak na to byl odmalíčka adaptován, a pozoruhodný román *Noční oceán* se dnes otáčí kolem osy jeho prazvláštní osobnosti. S každou částí ji však vidíme komplikovaněji.

Vyprávěčkou je současná psychoterapeutka, jejíž manžel se dle všeho zrovna utopil. Léta předtím byl Lovecraftem posedlý, ale teď zřejmě spáchal sebevraždu. Dlouho se pídlil po detailech z Lovecraftova života a vdova teď nevěří policejní verzi o smrti v jezeře, takže putuje v manželových šlépějích a proniká do specifické komunity autorů, vydavatelů a čtenářů sci-fi. Ale nejen tam. Dotýká se kupříkladu osudů známého spisovatele Williama Burroughse.

Utopil se opravdu její manžel Charlie Willet v jezeře Agawam v Massachusetts, nebo začal žít pod novou identitou? Tělo nevyplavalo a inteligentní dáma věří, že mrtvý plánoval dokonce i tuto její pouť ve svých a Lovecraftových stopách. Hrdinka skutečně zpovídá tytéž osoby a pátrání se zlověstně ovíví okolo záhadné postavy L. C. Spinkse z Ontaria.

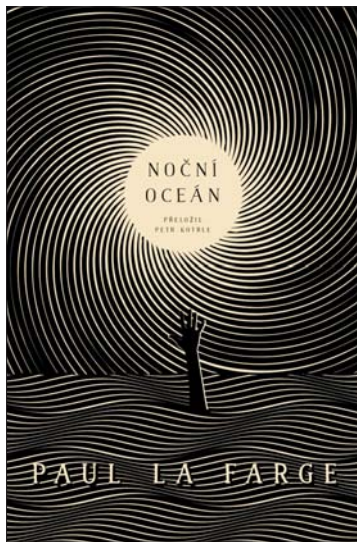
Jak se zdá, po matčině smrti muž zdědil dost peněz, aby se mohl svobodně ponořit do snění o Lovecraftovi, a stal se jakýmsi jeho „životopisným upírem“. Roku 1991 si dokonce oficiálně změnil jméno na Robert Barlow. Pokud není Barlowem sám.

Již roku 1952 Spinks uveřejnil tzv. *Erotonomicon* (a to je, dodejme, realita), aby se dočkal dočasné slávy také jako účastník tehdy aktuální křížové výpravy proti komunismu a coby propagátor tzv. zdravého hororu. Neměly by se některé knihy vlastně pálit? Až na tu otázku dojde a hle, Ray Bradbury zrovna vydává svých *451 stupňů Fahrenheitů*. Ale známý vydavatel Donald Wollheim, kterého vyslýchá FBI, to Spinksovi nikdy nezapomene.

Erotonomicon je přitom Lovecraftův deník, kde líčí pod jednoduchými šířami své styky s Barlowem; tedy než se po dvou letech prokáže, že se jedná o Spinksovu mystifikaci. Pokud by ovšem byl Spinks skutečně totožný s Barlowem, nešlo by o vložení podlý čin, nýbrž o výtvor vzniklý z ryzí potřeby. Neplatí ovšem nakonec totéž v případě, že se Spinks do nenaplněného zoufalce Barlowa jen dokonale vžil? Tak či onak se „doslechli“, že Barlow „utekl“ s nějakými Lovecraftovými texty, a znal také fámou šířenou úmyslně skutečným newyorským antikvářem Samuelem Lovemanem, podle níž byl Barlow teplý. Je zde ovšem další aspekt a otázka. Skutečně trpěl Spinks v koncentračním táboře Belsen? A opravdu Lovecraftovi hluboce zalíval jeho antisemitismus? A dehonestoval jej právě proto?

Hádejme. Hádejme; ale předposlední část *Nočního oceánu* zůstane i tak zvrátů plným záznamem toho, co Spinks vypráví hrdince knihy-terapeutce, která zároveň analyzuje pravou podstatu svého zmizelého manžela. I on byl bytostí, která smysl života hledala v knihách, a za vším je ještě víc. Mihne se zde dokonce zmizelý Ambrose Bierce a velká část románu se odehrává v Mexiku, kde se s Barlowem stýká drogami dopovaný W. Burroughs. A záleží vůbec na něčem, je-li OCEÁN kosmu k lidstvu totálně lhostejný? A když Lovecraft o této lhostejnosti věděl?

Noční oceán je název tohoto románu, ale i titul povídky, již Barrow sepsal spolu s Lovecraftem. Jde o příběh beznaděje a samoty a vrací se ke čtenáři jako leitmotiv. Ale dokonce ani pro zájemce o život a dílo kultovního H. P. Lovecrafta nebude nejsnazší oddělit v této knize mystifikaci od reality. Proč ne, je jasné. Prvořadě jde *právě* o román na téma mystifikace

a La Farge to ví a věru nám cestu ke klasikovi hororu příliš neulehčil.

Tato pouť vede skrze Barlowa, skrze Spinkse i skrze utopeného manžela vypravěčky, který se dožil okamžiků jisté slávy, když dopsal a vydal vlastní knihu o záhadě. Ale jsme pak svědky odhalení jeho omylu a jeho pádu. Dokonce svědky nechutných útoků na něj, ba obvinění z pedofilie. „Lid“ totiž není nikdy smírný – a v historii se navíc jisté momenty opakují. Většinou jako stále větší a větší fraška, šilenější a šilenější absurdita. Podobnou absurditou je třeba Spinksovo vystoupení v televizi (dohledatelné podle tvrzení knihy na YouTube), ve kterém – uprostřed štvance – vyhlásí, že deník padělal ze dvou důvodů.

1. Aby do jeho života konečně vstoupilo dobrodružství.

2. Aby varoval před žánrem hororu jako takovým, ba před s ním spjatými homosexuály a komunisty.

Nedá se totiž *dodatečně* zastrít a jinak interpretovat cokoli?

Ale stůjme s autorem na zemi! V závěrečném *Poděkování* mj. píše o skutečné přednášce o Barlowovi, pronesené roku 2015, již vyslechl na tzv. NecronomiConu. A vlastních představ o tom, co se kdysi na Floridě mohlo semlít mezi Barlowem a Lovecraftem se La Farge asi neuměl zbavit jinak než sepsáním *Nočního oceánu*. Přitom pracoval důkladně. Z pamětníků let třicátých (a jejich dětí a vnuků) komunikoval asi nejvíc s dcerou Donalda Wollheima, která mu dokonce dovolila, aby si okopíroval svazek ještě nepublikovaných dopisů H. P. Lovecrafta jejímu otci. La Farge však mluvil také s vnučkou spisovatelů Frederika Pohla a Judith Merrilové a jeho poděkování náleží Ursule Kroeber LeGuinové, která v jeho knize vystupuje ještě jako holčička, a nejvýznamnějšímu současnému lovecraftovskému znalci S. T. Joshimu. Ten ovšem zavrhuje brouzdání se erotikou a na Lovecraftově osobnosti nachází zajímavější aspekty.

Závěrem snad lze říct, že když psal Umberto Eco svůj *Pražský hřbitov* a líčil tu, jak mohly vzniknout *Protokoly sionských mudrců*, vložil do knihy dost génia. *Noční oceán* je s *Pražským hřbitovem* v řadě ohledů srovnatelný, ba „kombinatorikou“ ho snad i překonává. Nemá tak významný společenský přesah, nicméně hrůz tábora Belsen se přesto dotýká a o rasismu rovněž pojednává. Jde o nesnadno interpretovatelnou knihu na téma lidské touhy snít i lhát, nenučit se a najít – jakýkoli – smysl života. Autor nevyhradil snad ani odstavec náhodě a vše do sebe nakonec zapadá, i když jednoznačné odpovědi známe jen každý sám.

Nu, a zřejmě skutečný (židovský a také homosexuální) majitel newyorského antikvariátu Loveman možná opravdu mohl být v pozadí za fiktivním deníkem a všemi jeho následky. Jako mají podivná pozadí i *Protokoly sionských mudrců*.

Když ostatní odešli, k Charliemu přistoupil muž jihoasijského původu ve středních letech. Měl nepoddajné vlasy a vypadal, jako by několik dní nespál. „Já jsem S. T. Joshi,“ představil se. Byl to Lovecraftův životopisec. Charlie mu před léty napsal

a požádal ho o informace, které má o Spinksovi a *Erotonomiconu*. „Byla to hezká přednáška,“ řekl Joshi. „Děkuji,“ odpověděl Charlie. Pokusil se najít nějaká slova uznání, kterými by Joshiho práci pochválil, a zavtipkoval, že je zvláštní, aby o H. P. Lovecraftovi nakonec psali dva snědí chlapíci, ale Joshi se neusmál. „Doufám, že jsem podle vás neudělal chybu, když jsem o Lovecraftově sexualitě napsal,“ řekl Charlie. „Vůbec ne,“ odvětil Joshi. „Nejsem žádný puritán a máme rok 2010. Bádání o Lovecraftovi musí držet krok s dobou!“ Dal si ruce do kapes a zatvářil se, jako by se chystal columbovsky odejít, ale pak dodal: „Abych pravdu řekl, vaše kniha mne znepokojila z jiného důvodu. Byl jste na Old Burial Hill v Marbleheadu?“ Charlie řekl, že ne. „Já jsem tam byl,“ pokračoval, „a z vršku toho moc vidět není.“ Charlie zčervenál. „Aha,“ odušil. „Ale Barlowovi je jednadvadesát. Mohl si splést Marblehead s nějakým jiným místem, kde se na té cestě zastavili.“ „Mohl,“ uznal Joshi, „ale s ohledem na to, jak byl Marblehead pro Lovecrafta důležitý, by člověk od Barlowa čekal, že si bude pamatovat, co se tam stalo. A pak je tu celá ta záležitost, jak spolu oba hledí na moře a mluví o tom ostrově na obzoru. Ve vaší knize je to přivede k hovoru o cestě do Evropy. Pokud žádný ostrov neviděli, o čem mluvili?“ „Nevím,“ odvětil Charlie. „Také se mi nepodařilo najít žádný důkaz,“ navázal Joshi, „že Barlow a Lovecraft byli v roce 1934 na silvestrovském večíрку u Belknapa Longa, ale pokud ano, jsem si stoprocentně jistý, že tam nebyl Don Wollheim, protože se s Lovecraftem setkal až o dva roky později. A ta historka o říznuté punčové míse se opakuje pořád dokola. Vždycky je to jiný večírek, ale podle mě se to ve skutečnosti nikdy nestalo.“ „Myslíte si, že mi Barlow lhal?“ zeptal se Charlie.

„Myslím si, že to nebyl Barlow,“ odpověděl Joshi. „Nejsem si jistý, s kým jste mluvil, ale Robert Barlow zemřel už v roce 1951.“ „Nezemřel,“ nesouhlasil Charlie.

„A pak je tu *Erotonomicon*,“ uzavřel Joshi. „Jak je to přísloví? Když ti sednu na lep jednou, je to tvoje vina? Nechtěl jsem to říct veřejně, ale myslím si, že vás někdo napálil.“

„Kurva,“ ulevil si Charlie, když Joshi odešel. „Klid,“ chlácholil ho Eric, „jenom si hlídá teritorium. Je to, jako kdyby ses mu vyčural na trávník, chápeš? On je přes H. P. Lovecrafta ten hlavní.“

„Já vím,“ řekl Charlie. „Ale trápi mě, co bude vyprávět dalším lidem.“

Ivo Fencel

O autorovi: Paul La Farge (1970) se narodil v New Yorku, vystudoval Yale, učil psaní na univerzitách Wesleyan a Kolumbijské, publikoval v magazínech *The New Yorker* a *Harper's Magazine* a napsal a vydal knihy *The Artist of the Missing* (1999), *Hausmann, or the Distinction* (2001), *The Facts of Winter* (2005) a *Luminous Airplanes* (2011).

Paul La Farge: Noční oceán. Z originálu The Night Ocean, vydaného nakladatelstvím Penguin Press v New Yorku roku 2017, přeložil Petr Kotrle. Redakce textu Pavel Kořínek. Obálku navrhl Will Staehle. Vydalo Nakladatelství Paseka. Praha 2018. 320 stran.

Co leží za obzorem?

Mezi námi není snad nikdo, kdo by se aspoň jednou nezeptal: „Kdo jsem vlastně já?“ Julie Nováková se na to ve svých povídkách ptá často ústy svých hrdinů. Nechává je objevovat světy, ale jediné, co doopravdy odhalí, je vlastní nejistota.

Soubor povídek, který vyšel pod názvem *Světy za obzorem*, je sbírkou originálních nápadů, kam až může vést naše touha po zdokonalení podoby člověka, v jaké ho bůh stvořil. Potkáme v nich hrdiny s mnohočetnou osobností, genderové dvojence, jedince přežívající ve virtuálním světě, pokoušející se o mentální propojení se zvířaty či stroji, nebo zachraňující ze smrtelného ohrožení vlastní halucinace. Šílenci, řeknete si možná. Jenže, jak víme, mezi genialitou a šílenstvím bývá jen tenká hranice. A my jako lidé nikdy nepřestane dráždit hada bosou nohou – stále budeme hledat, kde jsou hranice našeho lidství a kam až je lze posouvat. Implantáty to zřejmě začne a skončí – čím?

Julie Nováková si právě s těmito možnostmi pohrává. Přichází se zajímavými způsoby, jak je možné rozostřit meze vnímání naší vlastní identity. Jednou je to hrdinům ku prospěchu, jindy je to ničí. Ale ať prožívají cokoliv, řeší dilemata nebo bojují o život, děje se to jaksi mimoděk, a ke čtenáři doléhají všechny emoce filtrované přes tlusté sklo. Není z nich cítit téměř nic, žádná bolest, strach, tíha složitých rozhodnutí, prostě jsou chladní jako hvězdy na obloze. Je pak těžké se do nich vcítit a něco s nimi prožít, čtenář zůstává za zástěnou a může jenom pozorovat, jak je zápas lehce načrtnutých postav mnohdy marný (a občas nadějný). Závěr povídek si nakonec musí domyslet sám, jsou totiž tak otevřené, až to někdy vypadá, že došlo k tiskařské chybě a chybí minimálně ještě jedna strana. Jenže listujete dopředu a zase dozadu zbytečně (případně mačkáte šipky na čtečce či tabletu), dál už tu nic není. Nebo že by to autorka nezvládla a redaktor nevrátil k dopsání? Skoro máte chuť vykřiknout, co to je za švajneraj, jenže on je v tom záměr, a po čase si na to zvyknete. U třetí povídky vás už takový konec nezaskočí. Zamyslíte se a zjistíte, že vlastně nic nebrání tomu, abyste opravdu příběh dořeekli sami.

Výjimku tvoří povídka poslední, označená jako novela (snad kvůli svému rozsahu), která nám vlastní konec nabídne – jen škoda, že je tak předvídatelný. Bláznivé pobíhání po neznámé planetě a nahánění preludů asi ani jinak dopadnout nemohlo. Podobně jsem se přistihla i u dalších povídek, u kterých se dal další děj odhadnout dopředu. Pomalé tempo vyprávění i dialogy, které neženou děj do vysokých otáček, jsem si příjemně užila. Dávají totiž dostatek prostoru, aby se čtenář ve fikčních světech pořádně porozhlédl. Většina příběhů se odehrává

v blíže neurčené budoucnosti, kde už nejsou různé posuny osobnosti či pohlavní identity ničím výjimečným. Zřejmě ale už do této budoucnosti nepatří emoce, a tak můžeme všechny povídky označit za vpravdě futuristické – námětem i autorským stylem. A také jednoznačným vzkazem, který můžeme mezi řádkami vyčíst. Tak jako jiní scifisté nás i tato autorka varuje, že lidstvo před výzvami budoucnosti ne vždycky obstojí. Nejde však o překážky fyzické, které by vyvstávaly z nepříznivých podmínek okolí, ale o zakopávání o sebe sama. Texty Julie Novákové jsou svědectvím o naší neschopnosti vyrovnat se sami se sebou, vydržet sami se sebou, o tom, jak nedokážeme popsat své pocity, poradit si s vlastním prožíváním, jak zvládnout samotu uprostřed tisícíhlavého davu. Jak se prostě přimout jako nedokonalá lidská bytost. A žádné sebe-vylepšení nám v tom samozřejmě nepomůže. Ani úteky do snů, ani hvězdné výpravy k neznámým světům. Obstojíme, až budeme vědět, kdo jsme a proč jsme přišli.

Tím nechci říci, že kniha trpí nedostatkem sebevědomí. Vůbec ne. Každá povídka je hrdě uvedena krátkým sdělením autorky, prozrazujícím okolnosti vzniku textu, odkud se vzal impulz k napsání a podobně. Zřejmě měly čtenáře navnadit, ale obávám se, že prozrazují víc, než by měly. Většina z 16 povídek už někde vyšla: některé i v prestižních zahraničních časopisech, a u jedné se dokonce autorka dostala do malé překladatelské pastí (přeložit nějaký gramatický jev do češtiny se totiž může ukázat jako pěkný ořech). Julie Nováková si však se všemi problémy poradila (ačkoliv já bych třeba hledala jiné lingvistické řešení), a na úplný závěr knihy přidala i malý poetický bombónek, ale víc už prozrazovat nebudu. Připravte se však na to, že vás čekají hrdinové zvláštní, komplikovaní, za komplexovaní, sociálně izolovaní, plní pochyb a zklamání, psychicky rozkolísaní, rozvrácení na úplnou dřeň. Jejich nepřítel jsou hlavně oni sami, pokud se nepřijímají. Hledají, kdo jsou, kam patří a jak vést dobrý život, i když jsou jini.

Téma hledání vlastní identity a sebepoznání je alfa a omega tvorby Julie Novákové. Výpravou do „neprozkoumané země nikoho za lidství“ byla už antologie *Terra Nullius*, zařazená do žánru „biologické science fiction“, na které se Julie Nováková podílela nejen jako autorka, ale i jako jediná editorka. Všechny povídky v ní oscilují kolem tématu transhumanismu, který se zabývá snahou překročit současné hranice lidského těla i mysli. Julie Nováková je autorkou již ostřílenou; kromě asi třicítky vydaných povídek má za sebou i několik románů v žánru science-fiction, fantasy či detektivka, a je držitelkou i celé rady literárních ocenění včetně *Encouragement Award* evropského fandumu. V posledním románovém cyk-

Hledání života a smrti

Miroslav Žamboch rád zkouší nové literární postupy a hrdiny, ale nemalá část čtenářů je nejraději, když se vrací k těm ze začátku, pro které si jeho knihy zamilovali. A Bakly k nim rozhodně patří, neboť je to – věřte nevěřte – už více než patnáct let, kdy se na scéně objevil poprvé, v románu *Bez slitování*.

Léta přešla i v jeho světě a Bakly je k všeobecnému (vlastní nevyjímaje) údivu přežil. Není zahořklejší, neboť si o lidech nikdy iluze nedělal, je jen unavenější životem, který vede a který je pro něj stále šedivější, bezvýraznější a bezvýznamnější. Ani jeho dcera Zuzana, ani kontakty (o přátelství by asi nemluvili ani ti největší optimisté) s Koniášem jej nedokáží vytrhnout z letargie, do které upadá v podstatě kdykoliv, kdy nemá příležitost bojovat o život.

Ta se však naštěstí pro něj i pro čtenáře naskytá poměrně často, neboť na začátku nového dvojrománu zamíchá podsvětím města Grafzatzy, aby do něj on i jeho společníci snáze pronikli na vícero úrovních. Navíc tu mají své partie rozehrány další mocní a vůbec se celý svět chtě nechtě mění...

Pryč jsou doby, kdy čarodějové končili na hranicích i se svými artefakty; magie zvedá hlavu a rozhlíží se po světě, a ten se s rostoucím zájmem poohlíží po ní. Jenže její dávný lítý nepřítel odvedl svou práci velmi dobře, a tak zkoumání zapomenutých znalostí připomíná cestu v naprosté tmě po dláždění prošpikovaném smrtičími pastmi a nástrahami. Vše navíc komplikuje fakt, že ten, kdo se na této cestě dostal zatím nejdál, je ke všemu ještě v přeneseném významu slepý.

A útroby města si razí cestu cosi, čeho se báli i dávní čarodějové...

V knize nechybí postupy, scény a momenty, které si mnozí oblíbili. Pochopitelně akce – bojů a soubojů je dost, i když v poměru k počtu stránek autor trochu uvolnil stisk na plynovém pedálu. Rovněž je přítomno dobré prokreslení postav a jejich psychologie, i těch nejmenších detailů, které čini žambochovskou fantasy tak věrohodnou, byť ne vždy úplně logickou. Bak-

lyho také poznáváme v oblíbeném tvrzení, že jen to nejhorší je pro něj dost dobré, i v sebebodceňování co se morálky a inteligence týče. A rovněž nacházíme autorovo potěšení z dobrých prostých věcí a způsobu života, které proniká napříč všemi knihami a žánry, do nichž se pustil, a jež svým postavám dopřává jen sporadicky.

Čím naopak překvapí a některé možná i zaskočí, je, že děj netáhne Bakly sám. Obdobný prostor jako slavný hrdina má i jeho dcera, a dostane se i na některé další postavy, z jejichž pohledu je děj postupně vyprávěn. Autor k tomu uvádí, že takto spleťtý příběh nebylo možno předestíhat prostřednictvím jediného hrdiny, k diskusi na toto téma by bylo zapotřebí mnohem více prostoru a hlavně znalost druhého dílu.

Hledání smrti je první částí, respektive první polovinou rozsáhlého příběhu, který se naštěstí v době, kdy píšete tyto řádky, dostává na pulty knihkupectví, a tak na rozuzlení nemuseli čtenáři čekat přespříliš dlouho (byť přece jen déle, než bylo původně ohlášeno).

Čili na nějaké obecné závěry, zejména na to, jak autor rozplete nitky příběhu, které zapletl, je příliš brzy. Zatím lze jen konstatovat, že Bakly je zpět víceméně tak, jak jej známe, v rozsahu, jak jej neznáme. Některé zajímavé motivy, například „šedivění“ Baklyho vnímání světa, autor dobře přidal, jiné mohl on nebo redaktor ubrat – dle tiráže však kniha měla pouze jazykového redaktora, a tak je špičkování Zuzany s vojáky přece jen příliš časté a/nebo dlouhé. Chápu, že Zuzanu má autor s Baklym napůl a tudíž k ní lne rodičovskou láskou, ale v cizích očích její mimopolitické peripetie zas až tak zajímavé nejsou.

Bakly hledá smrt a smrt hledá nejen Baklyho; kdo koho najde, teprve zjistíme, ale zvědavost Žamboch vzbudit stále umí.

Miroslav Žamboch: Bakly – Hledání smrti. Obálka Petr Vyoral. Vydal Triton, Praha 2018. 432 str. 359 Kč.

Filip Gotfrid

lu *Bliženci* na některé z transhumanistických myšlenek přímo navazuje – hlavní hrdinkou je kyberneuroložka, v příběhu vystupují genetiční mutanti a naději na záchranu lidstva představují zvláštní jedinci-dvojčata, která dokážou komunikovat s mimozemskou technologií.

➔ A tak si říkám, že ne nadarmo získala Julie Nováková v projektu *Lehké fantazijno* výkladovou kartu Sebevědomí. V popisu k této kartě se píše, že vlastně máme nepřeberné množství identit, a je jen na naší svobodné volbě, kterou si zvolíme. To původní vlastní já pak ale často zůstává velmi dobře skryto za plejádou masek, pohřbeno někde hluboko uvnitř nás. Uhýbáme sebezpoznaní a vlastní já v životě lecky objevujeme

jako poslední. Sebe-vedomí je totiž o pravdě a sebe-přijetí, často si ho však pleteme s maskami, které sebevědomí jenom předstírají s pomocí jáství, arogance nebo sobectví. Díky Julii Novákové je naše současná sci-fi tvorba obohacena právě o tyto zajímavé náhledy na lidskou existenci, které nás nutí přemýšlet, pochybovat a odhalovat. Pravda o nás je možná někde tam venku, ale třeba to není ani tak daleko, třeba leží jenom kousek za obzorem.

Zuzana Hloušková / FantasyPlanet

Julie Nováková : Světy za obzorem, Brokilon, 2018, obálka Lukáš Tuma, 595 str., 449 Kč

Ondřej Neff: Pole šťastných náhod

U kolegy blogera p. Wu jsem se dočetl o starší knize p. Neffa – neváhal jsem a hned jsem na ní vyzkoušel rezervační službu městské lidové knihovny. Přitáhla mě kombinace několika faktorů: osmdesátky, zručný spisovatel p. Neff, tematika sálových počítačů, žánr romaneta.

Když bych měl definovat přesný žánr knihy *Pole šťastných náhod*, tak budu mít problém: částečně jde o výrobní román. Těžiště děje se odehrává na výzkumném pracovišti v Jinonících, které na konci 80. let provozuje sálový počítač. Čtenář je svědkem vnitropodnikových intrik, spojenectví a bojů.

Stejně tak podstatné je, že *Pole šťastných náhod* je bujará satira, místy připomínající bláznivou komedii se spoustou lechtivých scén.

P. Neff byl tou dobou už mistr řemesla a vedl velké množství postav sebestiště od jedné pracovní porady k druhé, od jedné erotické scény k druhé; žádná puška visící cestou na zdi nezůstane v konečném rozuzlení bez výstřelu.

Kniha náleží i do fantastického žánru, neboť závěrečná kritika nepostrádá určitý hororový prvek.

Romanet jsem moc nepřečetl, takže nedovedu zařadit práci p. Neffa do tradice romanet. Povšiml jsem si jen několika detailů, které považuji za zábavnou úklonu ke starému psaní o magické habsburské Praze: mladý hlavní protagonist má záhadného staršího guru, který bydlí na rozhraní Starého Města a Josefova a má německé jméno Andreas Schulman; podniková femme fatale Eva Blažková je vedoucí programátorkou sálového počítače, ale většinu času v kanceláři tráví kartářstvím a kabalou.

Celkově bych zhodnotil, že má očekávání nebyla zklamána. Dostalo se mi náležitě dávky nostalgie. Kniha vyšla v roce 1989; nepodařilo se mi ověřit, zda již před převratem, ale jsem o tom přesvědčen. V tom je text cenným dokladem atmosféry závěru socialistického režimu; tu dobu jsem intenzivně prožíval a rád se k ní v úvahách vracím. Připadá mi, že ve veřejném diskursu není ta atmosféra pořád správně pochopena a pojmenována. Zdála se být nedůležitou, když byla překryta popřevratovými emocemi a změnami, ale mám pocit, že je stále relevantní. Jak se střídá příliv a odliv různých společenských nálad, tak bych řekl, že i dnes fungují podobné psychologické a společenské mechanismy.

Z hlediska konce starého režimu je kniha zajímavým dokladem, kam až se v samotném závěru dostala svoboda slova a možnost kritiky vlády. Vidíme například, že p. Neff už mohl otevřít téma stranické čistky po r. 1968. A dokonce téma velice relevantní z mnoha pohledů: diskriminaci dětí odpůrců režimu při přijímání na vysokou školu. Téma je aktuální z pohledu debat v USA a UK ohledně (šilových) systémů, že na některé prestižní vysoké školy nejsou studenti přijímáni jen dle výsledků testů, ale že výsledky testů jsou korigovány dle náležitosti k sociálním skupinám, aby vyšel chtěný výsledek. Historicky zajímavé je téma proto, že tehdy šlo o zjevnou a obzvláště zákeřnou formu politické šikany.

„Zamítli mi odvolání. [...] Samozřejmě, Radka Jandová se

na vejšku dostat nemůže. Maminka mi dobře radila, abych to vůbec nezkoušela. Jako bych za to mohla, že mám tátu vyloučeného ze strany. Vždyť já jsem se narodila až po tom jejich osmašedesátém. Co je mi do toho, co tenkrát táta dělal? To jsem měla víc řívat, aby nepodepisoval ty jejich rezoluce, nebo kvůli čemu vlastně tátu ze strany vyrazili?“

Silnou stránkou autorského pohledu p. Neffa byl vždy strážlivý, snad až cynický pohled na lidskou povahu a běžné vztahy. U řady jeho textů si vychutnávám pocit normalnosti a vlády zdravého rozumu, který dovede vytvořit. V této knize se dokonce snažil o určitou pózu, v níž hlas vypravěče sugeruje chlapáka a životem protřelého znalce světa.

Do místnosti plaše nahlédla Jaruška Pivoňková, ohlásila soudružku Blažkovou a ředitel programátorku pozval dál a představil ji soudružce redaktorce.

Blažková si ji prohlédla od hlavy k patě a v duchu si ji otavovala: slonbidlo, vpředu nic, vzadu nic, jen ty oči.

Také reportérka provedla ocenění: kurva na penzi.

Když se takto vnitřně ubezpečily o převaze, obě ženy usedly a přivětivě se na sebe usmály.

Jako ano, lze mít připomínky, že je to pokleslé – ale já mám pro takového všední humorně postřehy slabost. Zvlášť proto, že u p. Neffa toto není vrchol nebo nějaké nechtěné se provalení skrývané povahy. Jde o vtípek, vyznění textu má pořád plně pod kontrolou a buduje si spolehlivě oblouk příběhu.

Nemohu záznam na blogýsku skončit bez toho, abych připomenul důležité kouzlo knihy, a to nostalgický popis počátků počítačů. Děrné štítky, traktorový papír s kopírákem do tiskárny, paměťové jednotky v bednách, které neunesou ani pár chlapů, a samozřejmě ty úchvatné parametry tehdejší výpočetní techniky: „*Teď je z něho terminál velké mašiny,*“ řekla. „*Můžeme s ní komunikovat.*“ *Před několika vteřinami tu stál osobní počítač commodore dvacítká, šest set čtyřicet kilo operační paměti. Teď je z něho terminál monstra o kapacitě čtyř a půl miliónu bajtů.*“

To bylo tedy monstrum, ha ha, 4 MB. Cítím se tak krásně nadřazeně, že mám i ve svém sociálním mobilu mnohem více paměti. Radost mi trochu kazí jen vědomí, že jsem k vyspělejší technologii přišel zcela paraziticky, jen díky přemýšlení a práci jiných lidí a pramálo jí rozumím.

Pro lidi jako já, kteří se díky velkorysosti svých rodičů setkali s počítači poprvé koncem 80. let, může být kniha zábavná. Pro ostatní bych ji příliš nedoporučoval – přes všechnu řemeslnou zručnost a zábavnost autora se nechte úplně lehce kvůli velkému počtu postav a neustálému zabíhání do dobových reálií, které suplovaly tehdy chybějící publicistiku, ale literárně jsou zbytečné.

První věta knihy: *Představ si veliký důmyslný mlýnek: shora do něho vložíš maso, housky, vajička, mléko a koření a zdola padají karbanátky.*

Poslední věta: *Měl štěstí.*

Goodreads: 64% (z 9 hodnocení), Databáze knih: 73 % (z 43 hodnocení)

Jára Mikovec

DOBRODRUŽSTVÍ KARÁSKA A STÜLPNERA

RAKEV PRO ANTONII

NA MOTIVY LOUPEŽNICKÉHO ROMÁNU KYÍDONA
Z FELSŮ NĀPSAL DĀVĪD NĒDOMĀ, NĀKRESLILĀ
KRISTÝNA BENĒDIKTOVĀ

Jar Karásek

CHUDÝ PROTOŽE POCTIVÝ, TRUHLÁŘSKÝ TOVARYŠ. JE ŠIROKO DALEKO ZNAMÝ PRO SVOU ŠIKOVNOST. KDYŽ SE Ž DONUCENÍ JEDNOHO DNE STANE ŽBOJNÍKEM, JEDNOHO DNE STANE ŽBOJNÍKEM, NEŽMĚNÍ HO TO. ŽBOJNÍKEM I NADAŽE VELICE ŠIKOVNÝ.

Karel Stülpner

KRUŠNÝNI HORAMISE PLÍŽÍ PŘÍŽRAK, KTERÝ NENECHÁ VKLIDU ŽÁDNÉHO NEPOCTIVCE. NENECHÁ ANI JEHO VĚCI, PENÍZE, CENNOSTI... ŽASE TEN ŽPROPADENÝ STÜLPNER? VŠAK MY HO, JEDNOU DOSTANEME! VOLAJÍ OKRADENÍ. ALE JE TO JEN JEJICH ŽBOŽNĚ PŘÁNÍ.

Charlotta, hraběnka Lynarova

SVĚHO O TRICET LET STARSÍHO MUŽE, KTERÝ UŽ JE PRAKTICKY JEDNOU NOHOU V HROBĚ, SI VZALA SLUČNA PANÍ HRABĚNKA SAMOŽŘEJMĚ Ž NEZÍŠTNĚ

Rochus, hrabě Lynar

PODLE JMĚNA PANĚ, VE SKUTEČNOSTI, UŽ JEN, TRPĚNÝ, A VŠEMÍ PŘEHLIŽENÝ STAREC. CHTĚL BY SE POSTARAT O SVĚ NEJBLIŽŠÍ, ALE BRZY BUDE RAD, KDYŽ SE JEHO NEJBLIŽŠÍ POSTARAJÍ ONĚJ.

Schovanka Antonie

CELÝ ŽIVOT MA TENTO KRĚHKÝ KVÍTEK PŘED SEBOU. NEBO SI TO DO NEDAVNA KRĚHKÝ KVÍTEK MYSLEL... STAROSTLIVA PEČE PANÍ HRABĚNKY MA BRZY PŘESVĚDČIT O POMÍJIVOSTI LIDSKÉHO BYTÍ.

Jakob, truhlářský mistr

CHAMTIVEC, KTERÝ SI O SOBĚ MYSLÍ, ŽE SE ŽRAL SALAMOUNOVH... VE SKUTEČNOSTI JE TO JEDNA Ž MÁLA VĚCI, KTEROU JEŠTE NESEŽRAL.

CHUDĚRA, KROMĚ SPOUSTY ŽDĚDĚNÝCH PENĚŽ, NEMA VŮBEC NIC!

Pedrik, zbojnický zvěd

OČI. A UŠI ŽBOJNICKÉ ROTY.

Hans a Bernard

DVĚ VÝJIMKY Ž PRAVIDLA "VE ŽDRAVĚM TĚLE ŽDRAVÝ DUCH".

Neumann a Keller, zbojníci ŽBOJNÍČÍ DRUŽI KARÁSKA A STÜLPNERA.

POCTIVÝ TRUHLAŘSKÝ TOVARYŠ KARÁSEK JE ZVYKLÝ PRACOVAT DLOUHO DO NOCI.

BRZY UŽ, ODBIJE DESAŤA... KDO BY TO JEN MOHL BÝT?

JE TADY NĚKDO?

JSTE JAN KARÁSEK, TRUHLAŘ Z PRAHY?

PŮJDETE TEĎ SE MNOU, MAĀM PRO VÁS PRÁCI.

OHO!
PODÍVEJTE SE ZA MNE!

JÁ MAĀM DOST PRÁCE I BEZ VÁS!

JSTE PRY TEN NEJŠIKOVNĚJŠÍ TRUHLAŘ V ŠIROKÉM OKOLI...

V TU NEJNEMOŽNĚJŠÍ DOBU VÁS TŘEBA OBTEŽUJÍ TI NEJNEMOŽNĚJŠÍ LIDÉ...

NEBOJTE SE, DOSTANETE DOBRĚ ZAPLACENO.

NEZNAĀM VÁS! A VŮBEC SE MI NELIBÍ VAŠE ZPŮSOBY!

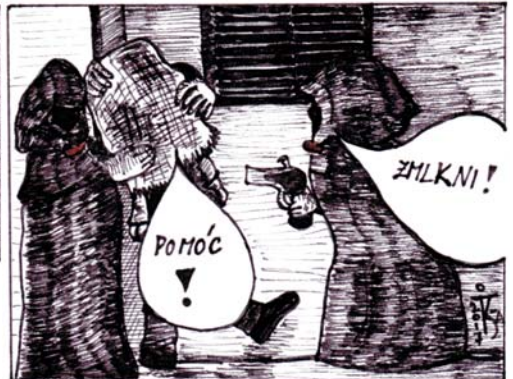

DOST ŘEČÍ! PŮJDETE SE MNOU!

TO BY MĚ MUSEL NEJDŘÍV NĚKDO DONUTIT!

HN...
TOHLE BY MĚ MOŽNĀ MOHLO PŘESVĚDČIT!

ZMLKNI!

POMŮC!

UTEKL MI TOVARYS!
JISTE POBRAL
I HNOHO Z MÝCH
TĚŽCE VYDĚLANÝCH
PENE Z!

NEBÝT JEHO, TAK ŽÁDNÝ PENÍZE ANI NEMAŠ, PUPKAČI!

ON NIKAM NEUTEKL!
MOŽNĀ SE MU NĚCO STALO...
VIDĚL JSEM TU VEČER
POTLOUKAT SE
HUŽE V
KUKLÁCH!

VĚDYŤ TO POVÍDĀM!
URČITĚ SE PŘIDAL KE
STŮLPNEROVĚ BĀNDĚ!

TĚ V UŽ JISTĚ SPOLU
PLAVUJÍ,
JAK
ODLEHČIT
NAŠIM
VÁČKŮM!

TY BYS TAKY
POTŘEBOVAL
ODLEHČIT, ALE
TADY V PASE!

STŮLPNER BY
NAŠINCE NIKDY
NEOBRAI,
NAOPAK!

NEBÝT JEHO,
LIDI V HORÁCH
BY LOŇSKOU
ŽIMU POMĚLI
HLADY!

PYTĀK JE TO
NIC VÍC! PYTĀI K
A PODLOUDNÍK!

TO JE PRAVDA!

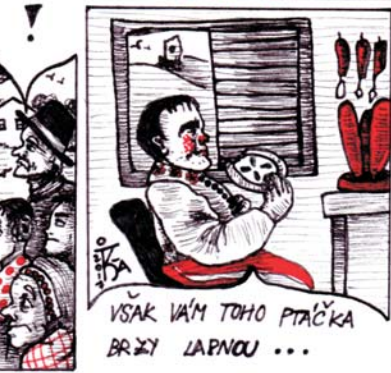
BERE VRCHNOSTI JEN TO, O
CO NĀS OŽEBRĀČILA!

TO JE PRAVDA!

TO URČITĚ!

VSĀK VĀM TOHO PTAČKA
BRZY LAPNOU...

... VOJSKO A PANŠTI' MYSLIVCI
UŽ BRZY PROCESOU CELÝ LES,
JEN ABY TU ŠKODNOU KONEČNE
CHYTLI...

Pět příběhů fiktivního Karla Drexlera z alternativního Československa

David Šenk, Pavel Obluk a Dalibor Vácha společně napsali knihu *Verschluss*, ale jako autoři korektně předstírají, že jsou jen legitimními rekonstruktéry kdesi na Smíchově objevených a mnohde poškozených rukopisů spisovatele a malíře Karla Drexlera (1915-1971).

Jeho práce teď trojice zveřejnila v pouze pomyslné edici *Za oponou*, která prý nehodlá upřednostňovat autory „především režimem“ perzekuované, aby nebyla jednostranná, ale Drexlera nemůže pominout. Nynější zveřejnění jeho *Verschlussu* je přitom vydáváno za důsledek odtajnění archivů, k němuž došlo půl století po zrušení „Beranovy doktríny“, přičemž (imaginární) režim let 1927-1968 byl, jak zvíme, sice zavržen, ale nikoli paušálně. A tak či onak zůstává celá šňůra momentů té fiktivní éry opředena tajemstvím.

Například? Co se stalo s Edvardem Benešem? A kam zmizel Karel Čapek? Jaký osud stihl Jana Masaryka? Nic z toho se – ve světě fiktivní edice *Za oponou* – neví, nicméně si přehledně shrňme aspoň zásadní fakta a odpovíme si na otázku, co se na československém území dělo, máme-li věřit vizím Drexlerovy dystopie.

Nuže, roku 1927 odmítá T. G. Masaryk opět kandidovat a následkem toho se v druhém kole stává hlavou státu Bohumil Němec a jeho ministerským předsedou Rudolf Beran, vůdce izolacionistické kliky. Při utajeném zasedání v Moravském Krumlově 15. září 1929 je pak vyhlášen „Krumlovský program“ alias Beranova doktrína a jsou přijaty Krumlovské zákony. Po dalších deset let nato jsou přes hranice odsouváni veškeré cizí státní příslušníci a co více, mezi březnem 1930 a zářím 1939 je budována tzv. Beranova linie, betonová soustava hraničních pevností. Jen východní sekvence zůstává z nedostatku času zkrácena a končí proti plánu už úsekem Žilina-Nitra-Bratislava. Z Československa je tak nakonec skutečným betonem uzavřena enkláva.

A pak? Anschluss Rakouska k nacistickému Německu (12. 3. 1938) má následky: 1. září 1939 jsou aktivovány veškeré články Beranovy doktríny a nastává skutečný *Verschluss*, a tedy absolutní izolace země. Nu, a zatímco Evropu válkuje až do 8. května 1945 válka a mezi roky 1937 a 1951 se bojuje taky v Asii, tady je to jinak.

V letech 1958 a 1966 je navíc Linie modernizována, ale to není už nic platné. V listopadu 1968 putuje totiž Beranova doktrína – lidově řečeno – do kytek. A režim tam jde s ní. Jak zvíme z úvodní *Ediční poznámky*, roku 1945 se přitom týmu profesora Jarkovského povedlo uvést do provozu první atomový reaktor na světě, byť to nebylo jednoduché. Deset let předtím například následkem podzemního atomového výzkumu explozovala brněnská Zbrojovka. Avšak vraťme se ke Karlu Drexle-

rovi – kniha disponuje i vysoce věrohodným medailonem tohoto kultovního autora.

Bohužel trpěl depresemi, ba uvažoval o sebevraždě. Mocně také „nasával“ vodku a kouřil „jako fabrika“. Ve věku 56 let podlehl zápalu plic; sice už roku 1961 spálil veškeré své obrazy a rukopisy, ale ve zbytku života některé „smolil“ znovu. A jak všichni tři zapálení editoři tvrdí, minimálně jednu povídku zveřejnil po jeho smrti také *Mladý svět*. Další vyšly porůznu. Drexler se ovšem živil rovněž co šachista, a jak se dočítáme, legendární jeho zápas s Vladimírem Hortem, vícenásobným mistrem Československa, naživo přenesl Český rozhlas 12. února 1970.

Oficiální literární kritika „druhé republiky“ Drexlera programově ignorovala, ale „od poloviny devadesátých let dvacátého století jeho popularita roste“, zvíme. Z kultovního autora se stává nepřehlédnutelný fenomén a dokonce má „dnes“ na Malvazínkách pomník od sochaře Hanzlíka. A jeho dílo, adaptované výše zmíněnou trojicí?

Sestává z tří základních textů *Stíny nad Prahou*, *Dým nad Mnichovem* a *Hlasy nad Berlínem* (doplněných povídkami *Opuštěk* a *Král komiků*).

Seedm kapitol *Stínů nad Prahou* velmi zdařile imituje, že je psal mladík, jenž dospíval někdy koncem padesátých let. Pokřivený svět druhé republiky má totiž za normál, a to navzdory tomu, že plných 20 % obyvatelstva izolovaného Československa trpí tzv. xenodeprivací.

Jak se navíc naznačuje, ministerský předseda Beran asi hranice uzavřel i pod silným vlivem zvěsti o „Božím zjevení“, která prý Čechy předem varovala před fašismem.

Druhá (eroticky jen lehce zbarvená) próza *Dým nad Mnichovem* má jen tři kapitoly a epilog. Konfrontuje požár Reichstagu se vzrušením, které může navozovat oheň, a představí nám velmi věrohodného řezníka-sériového vraha. Vraha esemanů, dodejme. Jejich maso se muž neostýchá ani předkládat jako pokrm a povídka byla údajně poprvé zveřejněna roku 1951 v časopise *Zahrádkářův rok*. Z našeho hlediska se pak, myslím, jedná o jakousi „světlo adekvátnější“ verzi dávného románu Gastona Leroux *Dvojitý život Theofrasta Longueta*.

Hudbě dotyčné éry se pak věnuje závěrečný beletrický text *Hlasy nad Berlínem*, jehož vznik editoři situovali zhruba do roku 1969. Jeho aktérem je mj. Miky Volek a zvíme, že to byl Hitler, kdo Beatles pozval do Hamburku. Postava Marty Legerové je inspirována Evou Pilarovou. Po zrušení Beranových zákonů se tato zpěvačka stěhuje do Anglie a část skupiny Beatles žaluje za krádež svých písní. I následkem soudního procesu už Brouci po roce 1969 nenahrají ani jediný větší hit, ba spekuluje se, že tu lze detekovat právě důvody Lennonovy sebevraždy

(1980). Dodejme jen, že hned, jak to jen bylo možné, emigrovali pryč do Německa a USA i Karel Gott a Waldemar Matuška, zatímco politik Beran zemřel až 17. listopadu 1987, jen pár dní před svými stými narozeninami (a jen Karel Drexler ho ve svém nevázaném příběhu posílá uprostřed hypnotického spánku vstříc hvězdám).

Izolaci státu ovšem umožnil i Jan Antonín Baťa, i když sám před Versaillesm uprchl do Brazílie. Něco ze strategie v této věci vylíčil roku 1937 ve známé studii *Budujeme stát pro 40 miliónů lidí*. A rovněž mykolog Volenský se zde přičinil, neboť právě pod jeho vedením byly na Vysočině a v Polabí zvýšeny výnosy až na trojnásobek dosahovaný v západní Evropě. Proti tomu na nijak neizolovaném východním Slovensku a Ukrajině docházelo po roce 1932 po celá desetiletí k hladomorům.

V povídce *Král komiků* vystupují vedle – mašinérií přímo liso- vaného – Vlasty Buriana také režisér Mac Frič, Oldřich Nový a Lí- da Baarová, která je podezřelá, že roku 1936 zvráždila Goebbel- se. Bez něj zůstala německá propaganda bezzubá a tzv. Malá velká válka neměla efekt. Po *úspěšném* atentátu na Hitlera roku 1944 nebylo již pro nového Führera Alberta Speera obtížné ji skončit – a začít s proměnou Německa v industriální velmoc.

Krále komiků dle naší fikce zveřejnil roku 1949 sborník *Rajský ostrov*, ale byl už roku 1951 zakázán a svazek po svazu- ku zničen.

Próza *Opuštěák* je tragickým příběhem pohraničnicka a jako jediná údajně vyšla z vlastní Drexlerovy zkušenosti, byť nepřímé. Jak se to stalo? O Vánocích 1965 pozvali spisovatele na li- terární besedu k posádce pohraniční stráže v Zadním Chodo- vě. Vyšlo ale najevo, že si armáda spletla Karla Drexlera s Ka- milem Drexlerem, autorem historických románů v duchu Alois- se Jiráskova.

Až cimrmanovskou fikci pokrytou jménem Drexler vytvořili, jak už řečeno, v realu hned tři autoři, z nichž David Šenk vydal v letech 2011-2015 tři sbírky povídek. Pavlu Oblukovi vyšly čtyři knihy v letech 1999-2014 a Dalibor Vácha se mezi roky 2014 a 2017 stal v rychlém sledu původcem hned pěti románů, ale i knih o československých legiích v zahraničí *Bratrstvo* (2015) a *Ostrov v bouři* (2016).

Minipovídky

Tchyně začala číst knihu „Exorcista“. Začala, ale nedočetla – ta kniha je podle ní největší zlo, s jakým se kdy setkala. Takové, že šla a hodila knihu do moře.

Tak jsem koupil ještě jednu, pořádně ji namočil pod kohoutek a dal jí ji do nočního stolku.

Možná přijdu do pekla, ale určitě se budu smát ještě tam.

**

Ptá se Kudlanka nábožná Jetele: „Hele, Jeteli, pověz, proč nevěříš v Boha?“

Jetel smutně zašeptá: „Viš, Kudlanko, já nechci být spa- sen...“

**

Se ženou jsme se rozhodli, že nechceme děti.

Nesou to poměrně těžce.

**

Kdybychom měli rozhodnout, zda uvěříme celičké tu před- kládané fikci, musíme akceptovat také sdělení, že se jedná už o druhé vydání.

To předchozí (2015) vyšlo v imaginárním nakladatelství Musaion a bylo určeno především akademické veřejnosti, takže i doplněno značným kvantem historických poznámek. Ty zde objevíme taktéž, již však redukovány. *Verschluss* je zdařilý experiment s paralelní historií alternativního Česka a Slovenska a někoho ponechá v klidu, vnímavé čtenáře ale, zdá se, doslova dokoje k přemýšlení.

Nic z toho, co máme a nemáme, dnes totiž není samozřej- mé, a tok dějin se mohl klidně valit úplně jinými koryty.

Ivo Fencel

Karel Drexler: Verschluss. Nakladatelství Epocha. Praha 2018. 192 str., 169 Kč

Ukázka:

Z Beranovy doktríny (Krumlovského programu, Krumlov- ských zákonů):

Paragraf 1.

Občanem Československé republiky může být jen ten, kdo svým chováním dokazuje, že je ochoten a schopen věrně sloužit národu a státu.

Občanství Československé republiky se nabývá propůjče- ním listiny o státním občanství.

Československý občan je jediným nositelem plných politic- kých práv stanovených zákonem.

Paragraf 2.

Občané Československé republiky mají svrchované právo na trvalý pobyt na území republiky.

Cizí státní příslušníci nesmí trvale pobývat na území republi- ky. Jejich dočasný pobyt upravuje paragraf 7 tohoto zákona. Postihy v případě porušení zákazu trvalého pobytu či překroče- ní doby dočasného pobytu upravuje paragraf 8.

Šňatkem cizího státního příslušníka s občanem Českoslo- venské republiky nevzniká automaticky nárok na českosloven- ské občanství. Toto se řídí paragrafem 9 tohoto zákona.

Mistr: „V boji nesmíš přemýšlet.“

Žák: „Proč?“

Mistr: „Protože nadřilované chvaty máš uložené ve svalové paměti, která funguje reaktivně, takže zařazení vědomého roz- hodování by celý reakční proces jenom zdržovalo.“

Žák: „Éééé... nemohl byste mi to vysvětlit nějak mystičtěji?“

Mistr: „Musíš se ponořit do svého vnitřního já a nechat svou mysl plynout.“

Žák: „Děkuji, mistře.“

**

Ráno mě probudila nehorázná zima. Původně jsem si mys- lel, že mi přítelkyně opět sebrala peřinu. Nakonec se ukázalo, že nemám žádnou přítelkyni a že spím vožralej před barákem.

**

Po týdnu bez počítače a internetu jsem si uvědomil, co je v životě opravdu podstatné a důležité. Je to počítač a internet.

Přebor autorů fantastiky 2018

Vyhodnocení PAF 2018

Na letošním Fénixconu v Brně byly vyhlášeny výsledky devátého ročníku Přeboru autorů fantastiky (PAF 2018), ve kterém se hodnotí četnost úspěšného umístění v literárních soutěžích. V roce 2018 v jedenácti soutěžích o umístění bojovalo 512 povídek. Do hodnocení PAF bylo zahrnuto 91 povídek od 67 autorů.

Do PAF 2018 byly statisticky zpracovány výsledky z těchto soutěží: Cena Karla Čapka (dále jen CKČ) – kategorie novela, CKČ – povídka, CKČ – krátká povídka, CKČ – mikropovídka, Daidalos, Žoldnéři fantazie, O stříbřitělesklý halmochron (dále jen Halmochron), Vidoucí, Zpívající věže, Prázdninová soutěž Triumvirátu, O zlatou zebra.

V letošním vyhodnocení se prvního místa zmocnila Irena Moravcová (Arenga), která bodovala 2 x v CKČ a jednou v Žoldnéřích. Druhé místo získal Petr Klepal (v roce 2015 se v PAF umístil jako třetí), který bodoval 1 x v soutěži Vidoucí, 1 x v soutěži Halmochron. Třetí místo vysoutěžila Kristýna Sněgoňová (v roce 2014 v PAF první, 2015 v PAF druhá, 2016 třetí), s umístěním 2 x v CKČ, 1 x v soutěži Vidoucí. Pěknou bramborovou medaili za čtvrté místo obdržela Věra Mertlíková (v letech 2015 a 2016 v PAF jako první). O neméně příjemné páté a šesté místo se dělí Radmila Tomšů (vloni v PAF první) s Radovanem Kolbabou.

Úspěšným přeborníkům srdečně gratulujeme.

Historie PAF:

Přebor autorů fantastiky spatřil světlo světa v roce 2008 a byl inspirován Michaelem Broncem, který tím chtěl upozornit veřejnost na nejúspěšnější autory. Za deset let prošlo sledovanými soutěžemi celkem 8886 povídek, z nichž 1211 povídek od 434 autorů bylo zahrnuto do vyhodnocení PAF. Statistiku s nevšedním nasazením rok za rokem zpracovával Vladimír Němec.

Prezentace vítězů PAF 2018

Irena Moravcová (Arenga) – První místo PAF 18

Irena vystudovala historii a archivnictví, s manželem a třemi potomky žije ve Slezsku. Fandové fantastiky ji už mohli poznat z článků o tvůrčím psaní anebo o gramatice, kterými přispívá na webových stránkách o tvůrčím psaní Triumvirat.cz. Doposud irene vysyílá tyto povíčky: *Cizinec* (sborník *Miok 2017*), *Konference v Opavě*, mikropovídka *Trable s obuví* (sborník *Miok 2018*), *Les* (sborník *Kočas 2016*). Logopedické karamelky (antologie *Dnes nezaprší*, 2018); na vydání čeká povídka *Knížní trh*, za níž získala roku 2016 titul *Lady Řádu fantasy*, a *Na letním bytě*, s níž získala druhé místo v letošních *Žoldnéřích*. O tom, co je to *Čajový cyklus*, co znamená *přezdívková Arenga*, a o dalších zajímavostech z autorské činnosti se mohou čtenáři dozvědět z ireniných webových stránek „*Skryté světy*“.

Petr Klepal – druhé místo v PAF 18

Petr žije s rodinou ve východních Čechách, zajímá se o sci-fi, komiksy, letectví a kosmonautiku. Ve sbírce *Čas šelmy* (Nová vlna, 2015) mu vyšla povídka *Přízraky v pustinách* a v letošní *Pevnosti* povídka *Soumrak*. Petr Klepal není v přeboru PAF žádným nováčkem, protože v roce 2015 zaujal třetí místo. Když jsem se na Petra obrátila s dotazem, zdali bude svolný odpovědět na několik otázek ohledně psaní, odpověděl: „Sice se spíš snažím řídit takovým tím ‚moc to neokecávej a radši ukaž, co umíš‘, ale vynasnažím se.“

Kristýna Sněgoňová – třetí místo v PAF 18

Kristýna žije v Brně. Je čtyřnásobnou nositelkou titulu *Lady Řádu fantasy* a dvojnásobnou *Nositelkou meče*, vítězkou literární soutěže *Vidoucí* i *Ceny Karla Čapka* v kategorii novela, a je držitelkou *Mlika 2014*. Není tedy divu, že v PAF úspěšně buduje posledních několik let. V *Žoldnéřích fantazie* se o Kristýně píše, že má ráda kolektory, větrné elektrárny, vzducholodě a staré počítačové hry. Její první samostatná kniha *Krev pro rusalku* vyšla v nakl. Epocha v roce 2018 a byla pokřtěna na Fénixconu.

Rozhovory s vítězi PAF 2018

Přebor autorů fantastiky je sice mině s mírnou nadsázkou, ale přesto vypovídá o míře úsilí, kreativitě a zdravé úpornosti oceněných. Abychom motivovali k účasti v literárních soutěžích i další autory, položili jsme držitelům prvních tří míst přeboru několik otázek.

MD: Která z tvých oceněných povídek tě při psaní nejvíce bavila a proč?

Irena: Bavily mě všechny a každá trochu jinak. *Trable s obuví* pro mne byla asi nejzábavnější z hlediska humoru (jen doufám, že to nejsou takové ty vtipy, kterým se směji pouze já...). *Konference v Opavě* je text, který od prvotního nápadu do doposání první verze dělilo asi 40 hodin, takže bylo velmi uspokojivé, že to jde jak po másle a všechno se to hezky sesazuje k sobě. Bavilo mne na tom také to, že se celý děj odehrává na skutečných místech, která dobře znám – čímž je pro mne ta povídka stále tak trochu živá. Na letním bytě pak patří do onoho výše zmíněného *Čajového cyklu* a kdybych měla říct, co mě na ní bavilo nejvíce, tak je to práce s postavami. Ráda objevuji, jaké ty postavy vlastně jsou, a baví mne, když pak vidím, že to všechno logicky zapadá do nějakého celku.

Petr: To nedokážu říct, protože jsem každou jel naplno a vyřádl se na ní jako kocour v akváriu. Ostatně, to platí pro každou povídku, kterou jsem napsal. Že se dobře umístila, je třešnička na dortu (jakože se nad ní pobavil ještě i někdo jiný než autor sám), která mi udělala nesmírnou radost.

Kristýna: Abych byla upřímná, letošní rok byl tak chaotický, že si skoro nevzpomínám, za jakých okolností povídka vznikala. Procházím zemí zapomnění skončila v soutěži *Vidoucí* druhá. Je to sice čistokrevná fantasy (a to moc často nečtu ani ne-

píšu), ale má jeden z těch „tohle přece není happy“ happy endů, které mě moc baví.

MD: Je jasné, že pro psaní jsou zapotřebí fantazie a vytrvalost. Ale existuje ještě něco, co nutně potřebuješ při psaní právě ty? (např. děti v hlubokém limbu, specifické hudební dobarvení, trvalý přísun kafe a čokolády)

Irena: Jak překvapivé, je to čas, který je v rodině se třemi ještě relativně malými dětmi občas nedostatkovou komoditou. Naštěstí mám velmi chápavého a stejně zaměřeného manžela. Takže ano, píšu zpravidla, když děti spí, protože domácí práce počkají a děti by měly vidět, že se to nedělá „samo“. Celkem dobře na mě působí určitý drobný tlak, příliš velký stres ve mně ale kreativitu spíš zabíjí. Hudba posledních několik let ne, vyhovuje mi, když je ticho, kávou a čokoládou nikdy nepohrdnu. Vzhledem k tomu, že času není nazbyt, snažím se psát tam, kde to prostě jde. Letošní podzim jsem toho ne úplně málo napsala opřená o kočárek, zatímco naše batole zaujatě sledovalo life reality show „vlaký na nádraží“, případně neméně oblíbený seriál „bagry na stavbě“. Hluk tohoto typu dokážu odfiltrovat a dokonce zvládám průběžně komentovat, co právě odjíždí či přijíždí. Akorát při tom vypadám jako matka, která na mobilu neustále sjíždí sociální sítě...

Petr: Já jedu na litry kafe a symfonie metal do uší.

Kristýna: Děti v hlubokém limbu. Hmm... To by bylo hezké.

MD: Jako autor jsi spíše konstruktér, nebo dobrodruh? (Konstruktér má předem promyšlenou strukturu děje a závěr, zatímco dobrodruh píše v náhlém hnutí myslí a nikdy neví, co bude na dalších šesti stránkách.)

Irena: Jednoznačně dobrodruh, i když možná bych to nazvala spíš objevitel. Konstruktérskou činnost a plánování ovšem provozuji také. Vzhledem k tomu, jak se mi někdy příběhy prolínají a některé postavy mi přecházejí z příběhu do příběhu, je to i holá nutnost. Nicméně když začnu psát příběh, občas vím dopředu jen to, odkud kam se chci dostat, ale netuším, kudy přesně ta cesta povede – a nakonec to někdy bývá trochu jinak, než jsem si původně myslela. Anebo mám nějakou výchozí situaci a příběh sám se mi pak vyvíjí pod rukama. Někdy je to kombinace obojího. Právě ono postupné odkrývání příběhů je to, co mě na psaní baví asi nejvíce.

Petr: Hm, tak to asi konstruktér dobrodruh. Protože si to všechno dopředu promyslím, až do samotného závěru, a pak to klidně udělám úplně jinak. Někdy se během psaní objeví nový nebo lepší motiv, příkoření se zápletka či se příběh sám někdy vyvine a bylo by škoda to nebrat na zřetel. Pak to třeba taky hodí docela slušný kotrmelec nebo zvrst; zatím asi největší se mi kdysi podařil v povídce Hraníčáři ve Vidoucím. Nebo z toho vyskočí závěr nečekaný i pro mě samotného – Orbital z letošního Halmíku. U Soumraku jsem se zase držel v lajně a spíš skládal puzzle, aby byl každý dílek správně na svém místě. Matrice ze Zebry, to zase byl takový sešup, třeba jako lyžařský sjezd, frčí to a hlavně se nějak vejít do těch velkých, ale najednou nějak těsných bran, které určují trať.

Kristýna: Neví, co bude na dalších šesti stránkách? Já často

nevím, co bude na dalších šesti řádcích. Momentálně se snažím konstruovat, protože romány jsou, co se detailů a smysluplnosti příběhové linky týče, výrazně náročnější než povídky, a je to pro mě boj.

MD: Jaká kniha z těch, které jsi v poslední době přečetl(a), tě nejvíce zvedla ze židle?

Irena: Tak nevím, jestli to mám brát v pozitivním nebo negativním smyslu... V tom negativním v poslední době naštěstí nic. Z toho, co jsem četla v poslední době, mohu doporučit *Padesát odstínů tymiánu* od Zdenky Pšeničkové (vydaly Straky na vrbě a knihu jsem dostala jako cenu za vítězství v CKČ). Dost dobře jsem se pobavila a malou kuriozitou je, že zatímco jsem knihu měla rozečtenou, ulovila ji naše jedenáctiletá dcera a nadšeně ji dočetla dřív než já. Je to docela super, když děti začnou číst „váše“ knížky. A taky naopak, když vás děti přivedou ke knížkám, které byste jinak nejspíš minulí. Takhle jsem se dostala k sérii Veroniky Válkové o Báře a kouzelném atlasu, z níž jsem nadšená čtyřikrát: jako historik, rodič, čtenář a člověk, co sám píše. Momentálně mám skoro dočtené *Vznik ČSR 1918. Velezrada se třestá*. Stejně jako ostatní knihy z téhle série je to perfektní.

Petr: Spíš mě pořádně mrazilo nad knihou Světlany Alexijevičové „Doba z druhé ruky“.

Kristýna: V dobrém slova smyslu? Trpím nedostatkem času a volno na čtení mám prakticky jen v noci, proto se knihy snažím vybírat extra pečlivě. K Projektu Kronos Pavla Bareše jsem se dostala vlastně náhodou, ale nadchl mě po prvních pár stránkách. Nelitovala jsem jedině minuty čtení (a to už něco znamená, když člověk čte ve dvě hodiny ráno) a těším se na jaro, kdy má vyjít druhý díl.

MD: Je něco, co bys chtěla(a) vzkázat či doporučit čtenářům nebo začínajícím autorům? (Klidně se chlub a propaguj!)

Irena: Začínajícím autorům bych chtěla doporučit, aby se těch soutěží nebáli a zároveň je nebrali nějak fatálně vážně. Protože to, že nějaký jejich text neuspěje, neznamená, že příště to nemůže dopadnout o mnoho lépe. A čtenářům bych chtěla vzkázat, že pokud se jim něco líbilo a mají možnost to autorovi říct, ať už reálně nebo virtuálně, aby se neostýchali to udělat. To je totiž takový ten „autorský kokain“, z kterého člověk žije klidně i několik týdnů a který mu pomáhá překonávat psací krize. Alespoň u mne to tak funguje.

Petr: Kdybych měl propagovat, tak literární soutěže. Je to ohromný svět postavený na hromadě zapálené práce spousty skvělých, do sajkfa, fantasy nebo hororu nadšených lidí, nemezující se pouze na soutěže samotné, ale i množství doprovodných aktivit. Myslím, že je super moci se toho účastnit a klobouček všem, díky kterým tohle všechno běží, protože Sajfko, to není jen životní styl, ale rovnou víra. A kdyby se mi dařilo psát tak, aby se nad povídkami pobavili i čtenáři, tak by to byla paráda. No, a abych nezapomněl, všem vše nejlepší do Nového roku a ať se daří (konkurenci nevyjímáme ☺).

Kristýna: Čtěte. Cokoliv vás baví, inspiruje, pomáhá, hlavně čtěte. Pro autory to platí dvojnásob.

Pořadí roku 2018

#	Jméno	S.	#	Jméno	S.	#	Jméno	S.
1.	Moravcová Irena	22	24.	Paytok Martin	6	47.	Mls Ivan	1,3
2.	Klepal Petr	17	25.	Kašparová Jarmila	5,5	48.	Zábrodský Vladimír	1,3
3.	Sněgoňová Kristýna	15	26.	Švubová Jitka	5,5	49.	Kadlček Jan	1
4.	Mertlíková Věra	13	27.	Hadrava Tom	5	50.	Matějčková Lucie	1
5.	Tomšů Radmila	11	28.	Pytlík Tomáš	5	51.	Pokorná Laura	1
6.	Kolbaba Radovan	11	29.	Korbová Radka	5	52.	Dvořáček Václav	1
7.	Moravec Zbyněk	10	30.	Minaříková Kamila	5	53.	Dvořák Marek	1
8.	Fiedlerová Veronika	10	31.	Vágnerová KattyV Kateřina	5	54.	Novotný Jiří	1
9.	Barsch Alfred	10	32.	Matějovský Bohumil	5		(Laurent Cellier)	
10.	Vrobelová Barbora	9	33.	Špirochová Kateřina	4,65	55.	Mikoláš Josef	1
11.	Kalaš Radoslav	9	34.	Novotná Barbora	4	56.	Hokeš Miroslav	0,65
12.	Šinkner Filip	8	35.	Pečenka Jan	4	57.	Mička Vojtěch	0,65
13.	Domská Marie	8	36.	Hrdlička Lukáš	3,3	58.	Vorobok Tomáš	0,65
14.	Kolůch Jaroslav	8	37.	Merglová Michaela	3	59.	Gajdošová Markéta	0,65
15.	Linhart Jiří	8	38.	Šumpík Aleš Jeremiáš	3	60.	Kozlovská Dušana	0,65
16.	Pohl Milan	7,3	39.	Braunerová Lucie	3	61.	Peterková Magdaléna	0,65
17.	Kratochvílová Kateřina	7	40.	Pavlásková Eliška	3	62.	Hovorka Jiří	0,65
18.	Olejárová Anna	7	41.	Urban David	2	63.	Švercel Miro	0,65
19.	Vaňková Jana	7	42.	Fiedler Ondřej	2	64.	Šenk David	0,65
20.	Klečka Jiří	7	43.	Baar Tomáš	2	65.	Hřebenářová Eliška	0,65
21.	Martincová Nina	7	44.	Doležal Karel	2	66.	Špaček Jiří	0,65
22.	Mikule Stanislav	7	45.	Dubcová Molnárová Ivana	2	67.	Obrdlíková Kristýna	0,65
23.	Patras David	6	46.	Preisler Michal	1,3			

Děkují za rozhovor, a do dalšího období přejí hodně skvělých nápadů a čtenářské odezvy.

Za realizační tým PAF: Mirka Dvořáková

Prosinec 2018 – leden 2019

Kristýna Sněgoňová: KREV PRO RUSALKU

Rusalky, zínky, meluzíny, říkejte jim, jak chcete, protože co si budeme vykládat, většinou se stejně žijí jako šlapky. Stačí zaplatit a víla se vám promění, v koho si přejete. Má to ale malý háček – platí se krví. Pro dohled nad vilami je tu speciální policejní oddělení a lidé v něm vědí, že když děláte s kur... pardon

vilama, vždycky se něco podělá. A Dominiku Stolbenkovi se teď život podělal víc, než by si kdy dokázal představit. Navíc se v řece objevila mrtvá víla a její smrt má vyšetřit právě on. Vítejte ve špinavém světě vilích bordelů, krve, staré magie a tajemství, která se nezastavitelně derou na povrch. Noire detektivka z prostředí Brna Kristýny Sněgoňové je už nyní jedním z nejlepších debutů české fantastiky.

Kristýna Sněgoňová (* 1986) Tak trochu záhadná žena, mladá spisovatelka, která se před několika lety vynořila odkud, aby následně začala s přehledem vítězit v žánrových soutěžích a dobývat jednu cenu za druhou. Je několikanásobnou Lady Řádu fantasy i Nositelkou meče, vítězkou Ceny Karla Čapka a držitelkou Mloka, stejně jako soutěží typu Vidoucí a jiných.

Svou literární kariéru začala výhrou v soutěži O brahmíní vemenou povídkou *Zrůdy by měly držet spolu* (2009), a po tvůrčí pauze, během které se věnovala sportu, napsala nespočet povídek a novel, protože ocenění vemenem zavazuje. Pro radost své rodiny z Vaultu šilené brahmíny napsala i povídku, která se stala základem pro *Krev pro rusalku* – jmenovala se *Krvavý kožíšek* a vzbudila tehdy pouze všeobecné zklamání, že se nejedná o dívčí román o ztrátě panenství.

Její díla jsou k nalezení v mnoha sbornících, v časopisu *Pevnost* se poprvé objevila jako vítězka soutěže Vidoucí s povídkou *Zadostiučinění* (*Pevnost* 3/2015), v roce 2017 si to zopakovala s povídkami *O snících a snovačích* (*Pevnost* 3/2017) a *Sobotní směna* (*Pevnost* 12/2017). Její povídky se stále pravidelněji objevují i v antologiích, jako například *Ve stínu Říše* (2017), kde ohromila a vyděsila příběhem „Na vlastní kůži“, nebo ve volném pokračování antologie *Ve stínu apokalypsy* (2018).

Kristýna Sněgoňová: Krev pro rusalku, *Epocha*, 2019, obálka Žaneta Kortusová, *Edice Fantastická Epochy*, 464 str., 349 Kč, <http://epocha.cz/detailknihy.php?id=916>

Muž, který to vzal vážně

Setkání s mimozemšťany vždy patřilo k dvorním tématům sci-fi. Již v roce 1898 Herbert George Wells uveřejnil dílo *Válka světů*, v němž si vybral nejděsivější formu setkání vůbec – invazi Marfanů na Zemi –, a tím udal tón pro mnoho dalších románů, filmů a televizních seriálů, v nichž je mimozemský kontakt zobrazen jako nemilosrdný boj o život. Američtí autoři pak setkání s mimozemskými civilizacemi využívali k psaní prvoplánových dobrodružných příběhů, aniž se nějak zamýšleli nad sociologickými, filozofickými a morálními dopady, jež by takové střetnutí přineslo. Příkladem může být slavná sága Edgara Rice Burroughse o dobrodružstvích Johna Cartera na Marsu. První svazek s názvem *Princezna z Marsu* vyšel v roce 1917 a autor do roku 1964 napsal dalších deset dílů. Dnes je celá série známa jako *John Carter, pán Marsu*, a jak už název napovídá, jedná se o jednoduché dobrodružné příběhy bez jakéhokoli přesahu. Mimozemská civilizace, v tomto případě marfanská, má předobraz v mytických pozemských civilizacích a v dalších dílech tohoto typu jsou mimozemské civilizace obrazem indiánských říší Inků a Aztéků či vycházejí z představ o bájně Atlantidě.

Dá se říci, že ve zlaté éře sci-fi a ještě dlouho po druhé světové válce žádný autor nebral střetnutí s mimozemskou civilizací vážně; příběhy vznikaly po vzájemné dohodě se čtenáři, kteří chtěli zábavu, a spisovatelé jako E. R. Burroughs jejich přání vždy vyhověli a kýženou zábavu jim poskytli.

Přitom se některé hlubší poznatky o civilizačních střetech daly odvodit již z pozemských dějin. Po objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem k nim po čtyři století docházelo mezi evropskou, technickou civilizací na straně jedné a přírodními civilizacemi v obou Amerikách či méně technicky vyvinutými civilizacemi v Asii na straně druhé. Z historie zámořských objevů a následné kolonizace se dá odvodit, že při setkání dvou civilizací ta méně technicky zdatná podlehne až s překvapivou rychlostí. A nebylo to jen převahou zbraní, železných a palných, jimiž kupříkladu disponovali Španělé, když vyvrátili aztéckou a inkou říši – k rozkladu méně vyvinuté civilizace dochází i v případě, že obě strany mají ty nejlepší, mírumilovné úmysly. Jako příklad může posloužit úpadek eskymácké společnosti v Grónsku. Mnohonásobně vyšší ekonomická zdatnost se spotřebními přebytky, kterou skýtala účinnější evropská technika a výrobní postupy, vedla k tomu, že Inuité během posledních sto let zcela opustili méně efektivní tradiční způsob života, novému se však přizpůsobují velmi těžce a ve valné míře jsou závislí na sociálních dávkách. Trpí morální kocovinou, která se projevuje zvýšenou konzumací alkoholu, požíváním drog a gamblerstvím. V dnešním Grónsku můžete vidět eskymácký kajak jen v muzeu, moderní Inuité používají laminátové motorové čluny a pravděpodobně každý by se po nasednutí do tradičního kajaku ihned převrátil. Obdobným vývojem prošli indiáni v Severní Americe. I poté, co bílí Američané přestali s jejich vyhlazováním, mají teritoria s vlastní jurisdikcí a monopol na ekonomicky lukrativní činnosti (kasina), se jejich kultura, tradice a morálka neobnovily a indiáni trpí týmiž neduhy jako Inuité.

O tom, že na civilizační střet doplatí méně rozvinutá civilizace rozvratem a rozkladem všech starých hodnot, že prostě střet nepřežije, nepochybuje ani dnešní věda. Sdílí názor, že ta civilizace, která bude „objevena“, nepřežije, neboť „objevuje“ vždy civilizace pokročilejší a technicky zdatnější. Pro proslulého vědce Stephena Hawkinga je pak tento poznatek důvodem, proč vyzývá, aby lidstvo nepřestávalo se zkoumáním kosmu, neboť pro naši bezpečnost je nezbytné, abychom objevovali my a nečekali, až budeme objeveni.

Dvacáté století pak přispělo ukázkou dalšího hrozného civilizačního střetu. Pro některé publicisty, například pro Jacquese Bergiera a Louise Pauwelse, byl nacismus vpádem jiné civilizace na Zemi. Nacisté se opravdu k dosavadnímu vývoji evropské civilizace obrátili zády a chtěli dát pojmu člověk zcela jiný obsah. Chtěli vymazat celý odkaz antiky, křesťanství, osvícenství a humanismu a plánovali eugenicky vytvořit novou lidskou rasu nemilosrdných, zrudných vládců. Nacistické pojetí světa, vědy, morálky a definice člověka bylo natolik neslučitelné s dosavadním vývojem evropské civilizace, že se dá oprávněně mluvit o „mimozemském“ vpádu a druhá světová válka bezesporu byla bojem o zachování stávající pozemské civilizace.

Stanisław Lem byl svědkem nejen nacistického běsnění, ale také dalšího civilizačního střetu, který přineslo dvacáté století – střetu mezi totalitním komunismem a svobodným světem. Komunisté obdobně jako nacisté též usilovali o novou definici člověka s novou morálkou a o nové uspořádání společnosti. Jedině hrozba vzájemného zničení jadernými zbraněmi přinutila Sovětský svaz a Spojené státy, aby konflikt udržely ve „studené“ fázi. Aby se to podařilo, musela přispět věda novými disciplínami, jako byla teorie informace a teorie her. Životní zkušenosti, znalost výše uvedených disciplín a strategický náhled pak umožnily Lemovi, aby postupně uveřejnil řadu románů věnovaných teorii kontaktu, tedy s námětem střetu pozemských astronautů s mimozemskými civilizacemi.

Již v jeho prvotině *Astronauti* z roku 1951 se právě tento námět objevuje, neboť pozemští astronauti při výpravě na Venuši naleznou trosky civilizace, která se zničila globální jadernou válkou. Jednalo se však o příspěvek ke komunistické propagandě, která se snažila prezentovat komunistický blok jako „tábor míru“, kdežto Západ jako „válečné štváče“. Ze strany Stanisława Lema to byla „úlitba bohům“, aby se mohl v komunistickém Polsku prosadit jako spisovatel. Byl si toho vědom a v šedesátých letech další vydávání tohoto díla zakázal.

Skutečně prvním dílem, v němž se Stanisław Lem vážně zabývá zákonitostmi kontaktu s mimozemskou civilizací, je až *Planeta Eden* z roku 1959. Pravděpodobně je to vůbec první sci-fi román na světě, který problematiku setkání s mimozemskou civilizací pojal analyticky a poukázal na morální problémy s takovým kontaktem spojené. Stanisław Lem nechtěl psát žádné pohádky o princeznách z Marsu ani komiksově příběhy o supermanech z Kryptonu. Uvědomil si, že sci-fi literatura má větší potenciál než být jen zábavným čtivem, že se dá použít jako sociologický experiment, když se na stránkách sci-fi romá-

nu vytvoří zkušební polygon, v němž se zkoumají reakce postav na nečekané, extrémní situace. Za krajní extrém pak pokládal střet s nelidskými bytostmi či cizími inteligentními systémy – tedy s mimozemskými civilizacemi různých typů – a této tematické zasvětil nejvýznamnější díla své tvorby.

Při konstrukci svých literárních bludišť se Stanisław Lem opíral o nejmodernější poznatky tehdejší vědy, především o kybernetické pokusy amerického matematika a elektronika Claude Shannona, přezdívaného „otec teorie informace“. Shannon převedl slavný etologický pokus „myš v bludišti“ do elektronické podoby, když zkonstruoval a naprogramoval počítač, jenž metodou pokusu a omylu řídil průchod kovového vozíčku bludištěm. Pamatoval si chybné odbočky a při dalším průchodu je eliminoval. Shannon tak zkonstruoval první učící se mechanismus na světě a učinil první krok k sestrojení umělé inteligence.

Výše uvedené zásady použil Stanisław Lem při psaní *Planety Eden*. Celý děj je sestaven jako bludiště, do něhož je vpuštěna šestice pozemských astronautů. Charakter experimentu podtrhuje skutečnost, že čtenář nemá možnost poznat astronauty jménem. Jsou představeni jako Koordinátor, Kybernetik, Inženýr (u něho jediného párkrát zazní křestní jméno), Fyzik, Chemik a Doktor. Pro průchod labyrintem, který astronauty na planetě Eden čeká, není lidská individualita podstatná, individuální lidské odlišnosti by na pokus, který autor na stránkách románu vytvořil, neměly žádný vliv, a byly by tedy nadbytečné.

Za zmínku též stojí vstup astronautů do labyrintu – musejí se na povrch planety Eden prokopat z podzemí, autor jim tedy dává do vínku vlastnost démonů, nikoli andělů snášejších se z nebe. O to se pak v ději románu hraje, zda se astronauti opravdu stanou ničivými démony ve snaze získat informace za každou cenu a projít bludištěm až k pokladu poznání v jeho středu. Tento morální problém, který se vyskytne při každém eventuálním styku s mimozemskými civilizacemi – do jaké míry je možno použít násilí k vynucení informací, když je druhá strana nechce poskytnout –, se pak stal pro Lema ústřední a do hloubky jej analyzoval ve svém posledním románu *Fiasco*.

Až do vydání *Planety Eden* se úvahy o kontaktu s mimozemšťany ubíraly dvěma směry – buď dojde ke konfliktu, nebo k přátelskému dorozumění. To druhé, selankovitě řešené naznačil Lem v románu *K mrakům Magellanovým* z roku 1955, ale i toto dílo z jakési komunistické budoucnosti třicátého druhého století později Stanisław Lem, již světově uznávaný autor, jako falešnou agitku zavrhl a jeho další vydávání zablokoval. V *Planetě Eden* vyrukoval s překvapivým třetím přístupem – s lhostejností, která se rychle mění v karanténu. Edeňané nemají žádný zájem o styk s pozemskými astronauty, neusilují získat od nich žádné informace. Příčinou je společenské uspořádání na Edenu, sebestředná diktatura, která dobře ví, že jakýkoli zásah zvnějšku či nepřefiltrované informace by mohly ohrozit její nadvládu. Režim na Edenu se dá označit jako superdiktátorský, neboť jeden z předchozích diktátorů objevil, že pokud bude jeho vláda anonymní, nebude možné ji svrhnout. Lem líčí edenskou civilizaci jako společnost, kde došlo ke zneužití informací, takže se již nedá posoudit, co je pravda a co lež. Oficiálně se tvrdí, že na planetě nevládne nikdo, i když ně-

kdo to je, nezdařené eugenické projekty, které vedly k populaci mrzáků a duševně zaostalých, se prohlašují za epidemii, a tak je to se všim. Dnes bychom takovou společnost nazvali postfaktickou a je s podivem, že Stanisław Lem si ji dokázal představit již v padesátých letech minulého století.

Součástí bludiště, jímž pozemští astronauti procházejí, je také úchylně proorganizovaná struktura edenské společnosti, kde jsou za pomoci informačních bariér, účelově šířených dezinformací a zneužitím pudu sebezáchovy proti sobě postaveny ostře omezené skupinky obyvatelstva. Drží se navzájem v šachu, připravují jedna druhou o svobodu nejen konat, ale i mysllet a také se fyzicky likvidují podle předem daného plánu anonymního diktátora. Také tato situace nám připomíná dnešek se sociálními sítěmi na internetu, na nichž se lidé stejného smýšlení uzavírají do bublin, ztrácejí schopnost komunikovat s lidmi jiného názoru a čím dál tím více ty „druhé“ vnímají jako nepřítel, jehož je třeba zlikvidovat. Jak se zdá, naše současná civilizace má též nakročeno k *prokrustice*, jak Stanisław Lem nazývá vědu, která zřejmě na Edenu vznikla, aby vytvořila dynamiku skupin, aby pro ně předem naplánovala typy prací, konfliktů, ale též vzájemných závislostí, čímž vzniká rovnováha ve výměně hněvu, strachu a nenávisti.

Z děje *Planety Eden* se dá odvodit ještě jeden zajímavý postřeh. Pozemští astronauti při svých průzkumných výpravách do okolí ztroskotané rakety glosují to, co kolem sebe vidí, a snaží se o vysvětlení. První dojmy z edenské civilizace jsou odpudivé, a proto se je snaží korigovat, neustále se ujišťují navzájem, že věci, které viděli, znamenají něco úplně jiného, než co si myslí, že na civilizaci, která se vyvíjela za naprosto rozdílných podmínek a jejíž jedinci jsou tělesně zcela jinak uzpůsobeni, nemohou klást tatáž měřítko jako na civilizaci pozemskou.

Nakonec se však ukáže, že první dojmy byly víceméně správné, že edenská civilizace je opravdu tak strašná, jak se jim jevila na první pohled. Z toho vyplývá, že u společnosti či civilizaci složených z nezávislých individuí, ať už biologických na bázi uhlíku či jiného prvku, nebo nebiologických, vzniklých strojově, je klíčovým parametrem osobní svoboda, právo na vlastní názor a právo na uspořádání si života podle svého. Stanisław Lem zde tedy dokládá, že pro všechny civilizace složené z individuálních jedinců platí tytéž zákonitosti společenské struktury a že žebříčky hodnot se nebudou příliš lišit, ať už se jedná o lidské bytosti či o mimozemšťany s naprosto odlišnou stavbou těla, žijící v jiných fyzikálních podmínkách a se zcela odlišným historickým vývojem. Jedině díky této univerzální zákonitosti mohl být odhad pozemských astronautů tak přesný.

Planeta Eden byla prvním průkopnickým románem, který autor konstruoval jako průchod labyrintem, jako test, a proto je ve srovnání s pozdějšími díly ještě příliš subjektivní, chybí mu objektivita přísného vědeckého experimentu. Stanisław Lem si při psaní vypomohl ironií a ironický je už název *Eden* (původní název v polštině). Ač nazvaná podle biblické rajské zahrady, planeta, k níž astronauti odbočili, protože, jak říká jeden člen posádky, byla krásná, má do ráje daleko. Náznaky ukazují, že

je to spíše peklo, a tento předpoklad se v závěru knihy potvrdí. Dnešnímu čtenáři také nemůže uniknout, že autor do edenské civilizace promítl své zkušenosti s pozemskými totalitními režimy dvacátého století. Jestliže posuzujeme *Planetu Eden* jako bludiště, jako zkušební polygon, v němž se mají otestovat lidské reakce na setkání s mimozemskou civilizací, pak obě výše uvedené skutečnosti představují jakási zadní vrátka, která hrdinům (a čtenáři) průchod labyrintem usnadňují. Aby byl pokus naprosto nezávislý a objektivní, nesmí se odkazovat na žádné pozemské reálie a je třeba si odpustit i ironii. Tuto skutečnost si Stanisław Lem uvědomil a další romány o kontaktech s mimozemšťany jako *Solaris*, *Nepřemožitelný* a hlavně *Fiasko* již těmito nedostatky netrpí. Autor v nich vystavěl obudně krutá bludiště, která svým průzkumníkům nic neodpustí, kde nejsou žádné zkratky vedoucí přímo k cíli.

Z tohoto pohledu je *Planeta Eden* i přes svou zrůdnost přece jen rajskou zahradou, neboť posádka pozemské rakety se ke svému cíli – k pravdě o místní civilizaci – nakonec dostane zadarmo. V okamžiku, kdy se zdá, že k dalším informacím astronauti proniknou jen za použití násilí, se v raketě, již opravené a připravené k odletu, objeví místní vědec, který vše objasní. Z hlediska teorie kontaktu je to nečistý, nesystémový pro-

středek, jakýsi *deus ex machina*, jímž si autor v nouzi vypo-mohl. Jak již bylo předesláno, je to naposledy, k postavám v dalších románech Stanisław Lem již tak laskavý nebude. Nicméně i *Planeta Eden* končí morálním dilematem, když je start rakety podmíněn smrtí obou Edeňanů, s nimiž se podařilo navázat styk. Radši chtějí zemřít v žáru výtokových plynů, než aby se vrátili do své zrůdné civilizace, a pozemšťanům nezbývá než jejich přání splnit.

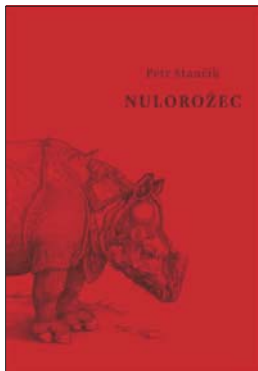
Tím, že setkání s mimozemšťany vzal seriózně, si Stanisław Lem otevřel cestu k nejzávažnějšímu tématu své literární tvorby a *Planeta Eden* představuje první stupeň schodiště, po němž pak autor zavedl čtenáře do čím dál tím důmyslnějších bludišť, v nichž s chirurgickou přesností, ale také necitelnou bezohledností demonstruje, co by eventuální kontakt s mimozemskou civilizací pro člověka znamenal. V *Planetě Eden* se Stanisławu Lemovi poprvé podařilo na vědecké bázi skloubit klasické téma sci-fi se specifickými morálními problémy, jež by kontakt s mimozemšťany přinesl. *Planeta Eden* tak svým analytickým charakterem přesahuje nejen žánr sci-fi, ale rámeček beletrie vůbec.

18. února 2018

František Novotný

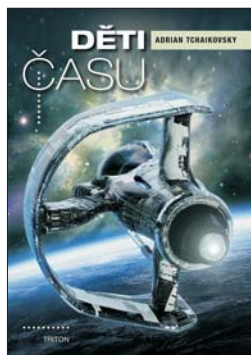
Co jsem četl, když udeřila chřipka

Petr Stančík: Nulorožec

Je svérázná detektivka podobná jako Mlýn na mumie. Velký detektiv je opět příslušníkem policie, opět nadán spoustou nekonvenčních znalostí a opět gourmet. Autor nás pobaví a stejně jako ve Mlýně nám předestře svůj v mezích dovoleného konzervativní pohled na život a společnost, okořeněný trochou skepse o směru, kterým se moderní svět ubírá. Pokud se chcete dovědět, ve které restauraci dostanete zaječí ledvinky konfitované 18 hodin na rozpálených stehnech krásných děvčat, tak si knihu nemůžete nechat ujít.

Adrian Tchaikovsky: Děti času

Po letech zase plnokrevná SF, trochu se podobá Dračímu vejci od Forwarda. Tomu sice stačila mnohem menší plocha, ale je pravda, že příliš nerozvíjel linii lidstva, ale i tak mi Děti přišly poněkud rozvěklé. Ale moci sledovat vývoj celé jedné civilizace za trochu nepohodlí stojí.

Pochválit musím feministickou linku, vlastně jsem zde po mnoha letech poprvé narazil na

chytřá a vtipný feminismus, netušil jsem, že ještě existuje, zdálo se, že zahynul potom, co se z něj stala univerzitní disciplína. Kde jinde ukázat převrácené role pohlaví než na civilizaci pavouků: *Je ale pravdou, že někdy bandy samiček – hlavně těch mladších, snad aby utužily vazby nově vzniklých vrstevnických skupin – [...] loví samečky. Tato praxe je neoficiálně tolerovaná – koneckonců holky jsou holky – ale veřejně pranýřovaná.*

František Kotleta: Řetězová reakce

Zdá se, že svět postkatastrofického Česka s Brnem jako centrem obnovující se civilizace je dostatečně nosný i po smrti charismatického plukovníka Michálka, díky jehož hrdinství a velitelským schopnostem přežila velká spousta jeho spulobojovníků, o kterých je možné psát dál.

Nebo se to alespoň dobře prodává. Předchozí svazky měly dle mého výrazně vzestupnou úroveň, až jsem si říkal, jestli si autor nezačal vážit čtenářů nebo svého psaní, tento

díl mi ale opět přišel jako velmi nedbale a bez velkého přemýšlení nad kompozicí hozený na disk.

Věty typu „Musíme minimalizovat své ztráty na maximum“ jsou pak už jen tou pověstnou třešničkou. **ZR**

Douglas Murray: Podivná smrt Evropy. Imigrace, identita, islám

P. Murraye znám od té doby, co jsem se letos začal dívat na YouTube; je to britský publicista oblíbený v konzervativních kruzích.

Jeho názory na videu mi připadaly zajímavé, ale do četby jeho loňské knihy jsem se původně pouštět nechtěl. Už kvůli názvu *Podivná smrt Evropy*: dobře si pamatuji na zásadu p. Davida Brookse (viz článek *Bobos in Paradise*), že každý adept na pozici veřejně vystupujícího intelektuála musí napsat knihu, která má v názvu *smrt, zánik* nebo *konec* něčeho. Takže jsem měl podezření na předvídatelnou nudu.

Jak je vidět už z názvu, p. Murray upozorňuje na nebezpečí, které pro budoucnost západní Evropy představuje islámská imigrace. Takový názor si lze přečíst stokrát pod každým článkem na idnes.cz, takže jsem si nebyl jistý, co navíc mi přinese takováto kniha.

Přesto jsem se do čtení nakonec pustil, protože téma migrace v politice sleduji. Myslím, že kniha za přečtení stojí, protože její přínos přesahuje komentáře veřejnosti na zpravodajských serverech. Především potěší výrazně britský styl a tón – hovoří k nám klidně, zdvořilý a vzdělaný britský akademik a gentleman, který je protřelý mnoha veřejnými debatami a ví, co říká a jak dobré má argumenty. Občas cituje pro ilustraci příznačné výroky politiků či publicistů. Když se odvolává na autority, tak odkazuje na solidní zdroje, jako je p. Aristoteles, Jan Pavel II. a hlavně na řadu studií a statistik.

Přemýšlel jsem, jak zformulovat svůj názor na knihu. Osobně považuji pro sebe za nejméně přínosnou hlavní ideu knihy: p. Murray vznáší hypotézu, že západoevropská kultura je ochablá, zmitá se pocity viny z koloniální minulosti a nemá vůli vzdorovat rostoucí síle evropského islámu. Chápu, že se vůbec nebrání tomu pojmenovat staré zločiny, ale v eseji uvažuje o tom, jaká míra odpovědnosti za historickou vinu je zdravá, a jaká už patologická. Myslím, že takovéto teze jsou sice zajímavé a p. Murray je bezpochyby někdo, kdo tento žánr provozuje na velice solidní úrovni. Nedovedu se však do této problematiky úplně vžít, protože česká debata v tomto směru není nijak moc bouřlivá. Především však mám problém s tím, pokud se někdo snaží příliš psychologizovat jednání svých politických odpůrců. Nepřipadá mi obecně šťastné zpochybňovat motivy odpůrců a snažit se je demaskovat – tento způsob argumentace nesnáším.

Největší přínos knihy pro sebe tak vidím spíše v podání čtivého celkového přehledu problematiky islámské imigrace do západní Evropy po druhé světové válce. Autor se dobře orientuje v situaci v jednotlivých zemích: ukazuje národní zvláštnosti i obecné trendy. Myslím, že přesvědčivě dokládá nezodpovědné chování vlád vůči imigraci: od samého počátku, kdy západní Evropa hledala chybějící pracovní síly pro poválečný růst ekonomiky, až do dneška si establishment odmítal klást základní otázku, co přesně s příchozími a domácími bude dál. Současně přesvědčivě ukazuje, že politika v těchto věcech od počátku jednala v rozporu s mandátem veřejnosti v cílových státech, která byla většinou všude k imigraci mnohem kritičtější

než vlády, masová média a představitelé humanitních oborů akademické obce.

Přínosné je, jak podává kritický historický přehled vývoje hlavních politických témat týkající se imigrace a islámu:

– Popisuje počátky politického islámu v jednotlivých zemích, kdy si veřejnost poprvé uvědomila, že přestává být možné vyjadřovat se stejně svobodně o tématech souvisejících s tímto náboženstvím, jako je tomu u všech ostatních témat. Zlomovými okamžiky, kdy se začala zlověstně projevovat nová realita, a sice že rouhání se islámu se stane v současné Evropě reálným bezpečnostním rizikem, byly případy p. Rusdieho a jeho *Satanských veršů* ve Spojeném království (a následně jeho vydavatele v Norsku a překladatele v Itálii), vraždy umírněných homosexuálních aktivistů v Holandsku (p. Fortuyn a p. van Gogh), světová aféra kolem komiksu v dánském Jyllands-Posten, vyvraždění redakce tradičního pařížského humoristického časopisu Charlie Hebdo apod.

Všichni ti, kteří [před uvedeným rizikem] varovali, byli buď ignorováni, pomlouváni, odmítáni, stíháni nebo zabiti. Zřídka, pokud vůbec, se dostalo skutečným obětem nějakého soucitu.

Většina politiků a médií po celou první dekádu po r. 2000 v celé Evropě podporovala názor, že ti, kteří volali „hoří“, jsou ve skutečnosti žháři.

– Kniha podává přehled spisovatelů a publicistů, kteří v jednotlivých zemích jako první vyslovili naléhavější varování před imigrací. Nikterak tyto osoby neidealizuje: s ohledem na vládnoucí přesvědčení šlo o jedince spíše z okraje dění, často o podiviny či skutečné extremisty. Zajímavé však je, že ve vztahu k imigraci se jejich někdejší varovné prognózy do značné míry naplnily, přestože za jejich vyslovení byli ostrakizováni a vyloučeni ze společnosti. V této části šlo pro mě většinou o nové informace. Neznal jsem především francouzského autora p. Jeana Raspaila, který v r. 1973 publikoval román *Tábor svatých*, který zobrazuje vizi zničení Francie imigranty z Indie.

Obecným katalyzátorem migrace je rostoucí nepoměr mezi množstvím lidí postižených chudobou ve třetím světě a zmenšujícím se podílem lidí žijících v relativním evropském ráji. Moderní média znemožňují dále zakrývat tento rozpor a třetí svět se obrací k Evropě. Milion lidí nasedá na flotilu člunů s plachtami, ale celou dobu jsou pozorovány miliony dalších, kteří se chystají sami nalodit. Vše záleží na reakci Evropy na první milion. [...] V Raspailově románu je speciálním spouštěčem masové migrace oznámení belgické vlády, že přijme skupinu potřebných malých dětí ze třetího světa. [...] Není obtížné pochopit, proč byl Raspailův román rychle a téměř jednomyslně odmítnut kritikou jako rasistický traktát. Avšak jeho nepohodlná přesnost, včetně zobrazení neschopnosti evropských společností v okamžiku, kdy migrace začne, přesahuje uvedené odsudek.

– Pozoruhodný je i přehled hlavních případů, kdy státní instituce, akademická obec a média zarážejícím způsobem pře-

krucovaly skutečnost při informování o negativních stránkách migrace, a selhávaly tak v plnění svých funkcí.

Politická třída [...] viděla každým rokem zrychlující se nárůst obyvatelstva cizího původu ve Francii. Po celou dobu oficiální statistiky zakrývaly tuto změnu, jejíž existenci politici popírali, avšak kterou obyvatelé sledovali na vlastní oči. Ne vše se dělo se zlým úmyslem. Dle starších zákonů, jejichž cílem bylo zabránit opakování vichyistického vývoje, Francouzská republika nesbírala v 70., 80. a 90. letech žádné údaje o etnickém, rasovém ani náboženském složení svého obyvatelstva. V polovině dekády po r. 2000 byla tato pravidla upravena. Avšak analýza skladby obyvatelstva, natož pak demografické prognózy, zůstaly ve Francii ožehavou politickou otázkou více než v jiných zemích. Přestože podíl muslimů vzrostl na nejvyšší úroveň v Evropě a očekává se další nárůst tohoto podílu, každý demograf ve Francii, který by odmítl podhodnocovat veškeré budoucí změny složení obyvatel, by byl označen za pomahače extrémní pravice. Například Michele Tribalat, respektovaná demografka, čelila poškozování reputace, když ji vlivný demograf Hervé Le Bras označil za „miláčka Národní fronty“.

Dlouhá úvodní pasáž se zabývá britským sčítáním lidu z roku 2012 a debatami nad ním v médiích a v politice. Musím říct, že mi připadá zneklidňující, pokud se tak prostý a základní dokument jako sčítání lidu stal politickou záležitostí.

Kniha už nemohla zachytit další prvek v uvedeném trendu, a to letošní odhalení smyšlených reportáží německé novinářské hvězdy p. Claase Relotius.

– Podává přehled hlavních argumentů zastánců otevřených hranic a – dle mého názoru přesvědčivě – s nimi polemizuje.

Kniha má zčásti reportážní ráz. P. Murray osobně procestoval celou Evropu – podrobně popisuje cílové ostrovy Lampedusa a Lesbos, mluvil tam s migranty, s pracovníky nevládních organizací, s místními obyvateli. Ukazuje důležitou okolnost: imigrace na člunech tam začala dávno před rokem 2015 a nikdy neskončila; pouze je někdy slabší a někdy silnější, podle toho, jak spolupracují úřady v Turecku a v Lybii. V západní Evropě mluvil s poslanci a vysokými úředníky. Potěšilo mě, že přes své celkem jednoznačné názory věnuje velký prostor osudům jednotlivých příchozích a ukazuje, že existují i dobré důvody, proč si řada z nich zaslouží pomoc.

Knihu bych celkově doporučil. Sama ukazuje v praxi realizaci doporučení, která autor dává do budoucna: dostat téma imigrace do Evropy z oblasti přepjatého moralizování, potlačení temných pudů a tabu co nejvíce do hlavního proudu běžné politiky a připustit svobodnou debatu o něm.

Kniha vyšla už i v češtině, četl jsem ji však anglicky, takže se k české verzi nemohu vyjádřit. (Proto i překlady veškerých ukázek jsou mé, tedy nutně kostrbaté a nepřesné.)

První věta knihy: *Abychom pochopili měřítko a rychlost změny, která právě probíhá v Evropě, je dobré vrátit se o pár let zpět, do doby před migrační krizí, tedy do období toho, co se zpětně označuje za „normální“ imigraci.*

Poslední věta: *Místo toho čekáme na osudovou ránu, která rozhodne.*

Poslední věta doslovu: *Možné je ale i to, že jsme svědky zrodu nového světa, plného ještě větších problémů.*

Jára Mikovec

Goodreads: 85 % (z 3267 hodnocení)

Databáze knih: 100 % (ze 3 hodnocení)

Jak by podle vás dnes vypadalo Česko, kdyby se nezhroutila železná opona?

V Respektu 5/19 položili výše uvedenou otázku dvěma autorům SF a dvěma, kteří se o fantastiku alespoň oťřeli, prostor který jim věnovali neumožňoval nějakou fundovanější odpověď, ale snahou Interkomu je archivovat i takovéto průniky žánru do mainstreamových médií:

JULIE NOVÁKOVÁ – přírodovědkyně a autorka sci-fi románů a povídek

Vůdce SSSR tvrdí, že do roku 2030 dostane lidi na Mars, ale nikdo tomu ani tam, ani u nás – natož jinde – doopravdy nevěří. Vždyť ani nedošlo na toho slíbeného druhého československého kosmonauta. Zato USA a Čína se přetahují o to, kdo jako první vybuduje základnu na Měsíci. Čechy to příliš nezajímá. Každodenností hýbou digitální technologie, na jedné straně podporující disent, na straně druhé umožňující efektivnější sledování lidí. Jen díky nim železná opona ještě úplně nepadla – sovětský blok je na tom mizerně hospodářsky i politicky, v lepším případě stagnuje. Sociální síť jako Facebook a Twitter nikdy nevznikly; podobnou funkci plní ICQ a amatérské zpravodajství. Mladí upřednostňují únik do virtuální reality... Ale třeba je mezi nimi někdo, kdo nastartuje „české jaro“.

IVAN ADAMOVIČ – novinář, Deník N.cz

Popusťme uzdu fantazii. Skupina progresivních odborníků nahlédne, že Československu ujíždí ekonomický vlak. U politických špiček by nic nezmohli, ty budou držet status quo, proto na to půjdou přes vědu, ostatně deklarovanou jako motor pokroku. Vyhlédnou si Filozofický ústav a získají finanční i ideovou podporu k založení think tanku, který bude mít oficiálně za úkol zkoumat budoucnost komunistické společnosti. Ve skutečnosti o žádnou budoucnost nepůjde, pracovníci získají předplatné západních časopisů, aby poznali současný stav světové ekonomiky. Centrum se stane tajnou líhni politických kádrů. Pak jednoho z nich napadne, že by ekonomice mohlo prospět a lid uklidnit, když se vybere několik podniků, v nichž budou moci občané získat podíly...

EMIL HAKL, spisovatel, autor románu Umina verze má za to, že Česko by vypadalo víceméně stejně. [...] Fatálně zadlužené obyvatelstvo, nelidský přístup zaměstnavatele k zaměstnanci, nekvalitní vzdělání, ořesné podmínky v klíčových oborech (například zdravotnictví). **LUCIE SEIFERTOVÁ** – spisovatelka a ilustrátorka popsala, jak by se to dotklo jí osobně. **ZR**

Časem s vědou - leden

● velkých činech vědy a techniky

Životaběh (jazykem teorie relativity *světočára*) dnešního jubilanta Václava Hlavatého začal **27. ledna 1894** v Lounech. Po maturitě si zapsal na Univerzitě Karlově obory hned dva: matematiku a hudební estetiku (tehdy se ještě obě učilo na Filozofické fakultě). Současně navštěvoval přednášky z matematiky a deskriptivní geometrie na Českém vysokém učení technickém.

Královna věd však brzy převládla, muzika zůstala celoživotním koníčkem, relaxací, inspirací.

Už jako středoškolský profesor začal bádát v oblastech diferenciální geometrie a topologie. Než se pustíme dál, zkusme si obě tyto disciplíny hříšně zjednodušeně představit. Jak známo, geometrie se zabývá rovinnými, prostorovými, popřípadě vícerozměrnými útvary. Oblast geometrie, která k popisu těchto útvarů používá klasické matematické metody, se nazývá analytická; část analytické geometrie, která útvary studuje pomocí diferenciálního a integrálního počtu, je pak „naše“ geometrie diferenciální. Je to tedy cosi jako dítě, jehož rodiči jsou geometrie a matematická analýza.

Topologii pak lze zjednodušeně považovat za svého druhu diferenciální geometrii, ale jen takových útvarů, které splňují určité podmínky (vlastnosti těchto útvarů i vztahy mezi nimi se zachovávají při oboustranně spojitých a vzájemně jednoznačných, takzvaně homeomorfních zobrazeních). Dál už se pouštět nebudeme a u Hlavatého díla se nadále spokojíme s pouhým vnějším popisem.

V semestru 1923/24 absolvoval Hlavatý půlroční studijní pobyt v holandském Delftu, kde působil profesor Jan Arnoldus Schouten, jeden z průkopníků aplikace tenzorového počtu v diferenciální geometrii (tenzory jsou prostorové veličiny určitých vlastností). Po návratu vypracoval habilitační práci s tématem shodnosti v neeuclidovských („křivých“) prostorech a na jaře 1925 se stává docentem UK, rok nato i ČVUT. Ve stejném roce 1926 je – dvaatřicetiletý – zvolen členem Královské české společnosti nauk. A když už jsme u těch titulů, tak na jaře 1931 se stává profesorem filosofie matematiky a geometrie na UK, čtyři roky poté členem České akademie věd a umění. Koncem 20. a celá 30. léta absolvoje stáže a přednášky na řadě zahraničních univerzit v Itálii, Francii, Velké Británii (včetně Oxfordu), Sovětském svazu, Norsku, Maďarsku.

Semestr 1937/38 tráví na pozvání Alberta Einsteina v „jeho“ princetonském Institute for Advanced Studies, půlrok následující pak jako hostující profesor na nedaleké univerzitě v Princetonu (stát New Jersey na východě USA).

Po obnově činnosti českých vysokých škol v květnu

1945 okamžitě vstupuje za univerzitní katedru. A znovu začíná vyjíždět: Princeton, Paříž (Sorbonna), polské miniturné Krakov – Varšava – Bratislav. Koncem roku 1947 se na pozvání účastní zasedání Národní akademie věd USA.

Počátkem osudového roku 1948 dostal od Einsteina pozvání k dlouhodobému přednáškovému cyklu v USA a po půl roce průtahů mohl s rodinou konečně vyjet. Jeho působištěm se zakrátko stává Indiana University v Bloomingtonu.

Vedle vědecké práce se zapojil i do práce v československém exilu. Už v roce 1949 se stává členem Rady svobodného Československa, 1956 vydává v Chicagu spisek *O obrodu exilu*. Patří mezi hlavní zakladatele *Československé společnosti pro vědy a umění*, je zvolen jejím prvním prezidentem. Tuto funkci zastává v letech 1958–62 a poté 1966–68.

V roce 1962 odchází profesor Hlavatý do výslužby s titulem „Distinguished Service Professor“. Následuje dlouhé přednáškové turné, během nějž navštívil sedmdesát světových univerzit (včetně kupříkladu indických, pákistánských a japonských).

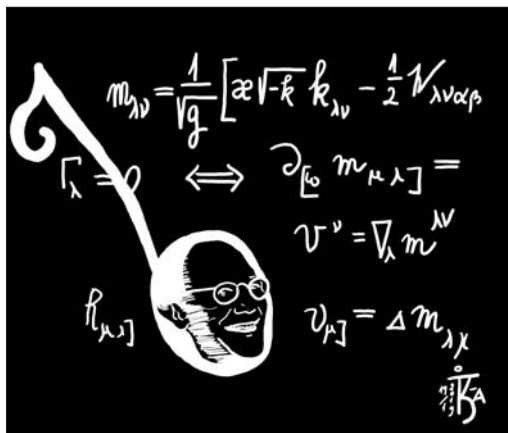
A teď k jeho hlavnímu dílu. Když v roce 1954 deník *The New York Herald Tribune* vybíral desítku nejvýznamnějších amerických vědeckých událostí loňského roku, ze státu Indiana pocházely hned dva – Kinseyova průkopnická zpráva o sexuální chování žen a Einsteinovo oznámení, že konečně formuloval matematické rovnice, „o kterých věří, že mohou popsat jakýkoli fyzikální jev“. Problém spočíval v tom, že ony rovnice nikdo neuměl vyřešit. Sám Einstein vkládal největší naději do Hlavatého – a ten je splnil.

Finální verze jeho řešení vyšla jako kniha roku 1958 (to už byl Einstein tři roky po smrti) v nizozemském Groningenu pod názvem *Geometry of Einstein's Unified Field Theory*. Z čistě počtářského hlediska tu Hlavatý podal vskutku impozantní výkon, vždyť dokázal vyřešit soustavu komplikovaných rovnic o čtyřiašedesáti neznámých, nicméně vzhledem k tomu, že jeho dílo pojednává chybnou teorii, má význam toliko teoretický. Lakonicky řečeno: Einstein se mylil a Hlavatý, který nebyl fyzik, jeho omylu dal dokonalou matematickou formu.

Václav Hlavatý byl vedle Eduarda Čecha patrně nejvýznamnějším českým matematikem 20. století. V obavách z úplného oslepnutí a v depresi ze sprnové okupace Československa dožil poslední týdny života smutný a osamělý (dcera si vzala cizince a otce příliš nevidala). Zemřel **11. ledna 1969** v Bloomingtonu.

V roce 1991 dostal in memoriam Řád T. G. Masaryka.

František Houdek

Věčné mystérium matematiky Třeštění letitého popularizátora 83

Už před dávnými lety mě okouzila nenápadná potence *kuželoseček* (kružnice, elipsa, parabola, hyperbola, vzpomínáte?). Pro učený svět je objevil před dvaadvaceti staletími Apollonios z Pergy, který je vytvořil pomyslným řezáním kuželové plochy rovinou. Dlouho pak byly jen důmyslnou libůstkou, než v průběhu 17. století napřed Johannes Kepler jednu z kuželoseček (elipsu) přiřadil drahám planet kolem Slunce, potom René Descartes křivky vyjádřil algebraicky pomocí rovnic a i díky tomu pak Isaac Newton objevil, že tělesa v gravitačním poli se pohybují právě a jen po kuželosečkách.

Nu, kuželosečky jsou jen nepatrnou součástí velkého zázraku, kdy pomocí jakýchsi nehmotných znaků, se kterými všelijak šibujeme, dostaneme jiné znaky, podle kterých kmitají atomy, reagují molekuly, vybuchují supernovy, lítají družice, pracují počítače...

Tím „velkým zázrakem“ je matematika, která se jakýmsi tajemným způsobem dotýká samotných základů přírody a vystihuje její chod.

Vztah matematiky a fyziky lze zkoumat z různých hledisek. Co třeba míra jejich vzájemné *symetrie* či *reciprocity*? Asi není pochyb, že pro každý proces ve vesmíru existuje nejméně jeden způsob analytického matematického popisu (vedle toho optimálního mohou existovat i alternativní, obdobně jako třeba v biologii degenerace genetického kódu). Popisu každého fyzikálního hnutí tedy slouží odpovídající matematický aparát a všechny možné fyzikální zákony jsou součástí říše matematiky. Z tohoto pohledu je fyzika menší nebo rovna matematice: $F \subseteq M$. Jinak řečeno, všechny dílčí f světa mají svoji m , ale všechna m nemusí mít f . (Jistou nerovnost naznačuje i to, že matematik se bez fyziky nakrásně obejde, zatímco pro fyzika je matematika alfou i omegou.) Jedním z hlavních úkolů vědy potom je hledání vhodného matematického obrazu fyzikálních, chemických, popřípadě až biologických dějů.

Ale co naopak? Má také každá matematická operace odpovídající místo ve světě fyziky? Nikolaj Lobačevskij soudil, že ano: „Neexistuje ani jedna oblast matematiky, a to ať je jakkoli abstraktní, která by se jednou nedala aplikovat na jevy reálného světa.“ Z tohoto pohledu by bylo možné pro již objevené matematické entity hledat a úspěšně nacházet odpovídající fyzikální procesy – tady mě napadá příklad Paula Diraca, který vypočítal existenci antihmoty, nebo Karla Schwarzschilda a jeho výpočet černých děr, popřípadě Alexandra Fridmana a Georgese Lemaîtrea a rozpínání vesmíru. Podobně riemannovská geometrie, původně jen zajímavá hříčka, na které dnes stojí teorie relativity. (Ale také příklad mladého Keplera, který ve svém *kosmografickém mystériu* „odhalil“ pozoruhodnou geometrickou souvislost oběžných drah planet, aby později shle-

dal, že ho krása hypotézy zmámila a že se mýlil.) Dále mě napadá možný čtvrtý prostorový rozměr (s časem tedy pátý) temné hmoty ve vesmíru nebo uplatnění mnoharozměrného prostoru při vytváření matematické podoby zcela sjednocené „teorie všeho“ (tady teoretická fyzika a matematika zcela splývají).

Jiný slavný matematik Godfrey Hardy naproti tomu soudil, že „jen velmi málo matematiky je použitelné v praxi a i to málo je poměrně nezajímavé“.

Nevíme. Nikdy se nedozvíme, zdali ono „větší než“

má také fyzikální význam a zda každý matematický kolík, trčící zatím „jen tak“, najde jedinou odpovídající fyzikální zdičku. Matematika totiž může či přímo musí postihovat i světy pro nás nepřístupné, dávno zaniknulé nebo dosud nenarozené a vlastně i hypotetické, zkrátka všechny možné plošky multiverza v čase – vesmíru, v nichž teoreticky mohou existovat jinak poskládané fyzikální konstanty (možná dokonce odlišné přírodní zákony, hu!), přičemž některé sestavy jsou jakoby zakázané, jiné naopak preferované.

Z hlediska *časové posloupnosti* či *příčinnosti* je matematika oříšek ještě zapeklitější. Vznikla jako odlesk (stín, schéma) již hotového hmotného světa? Nebo naopak je „mimo svět“ existujícím mustrem (kuchařkou, manuálem) pro jeho vytvoření a fungování? Je matematika matkou světa, nebo je svět otcem matematiky? Nebo je onen rodič všehomíra hermafrodit, v němž duch a hmota v celém časovém $\pm \infty$ (plus/minus nekonečno) koexistují v neoddelitelné jednotě a nemohou jeden bez druhého být?

Pokud byla „napřed“ fyzika, hmota, pak by matematika neměla důvod obsahovat nějaké čistě matematické položky, stejně tak, pokud jsou M a F v permanentním klínči koexistence. Pokud ale byla napřed a nade vším matematika (a ono to tak vypadá), pak to představuje pádný argument pro *filosofický idealismus* a přináší body pro pythagorejce, podle nichž „věci jsou napodobením čísel“. (Idealismus a jeho Řád?/Zákon?/Logos? ovšem zdaleka neznamená existenci Boha, ten by na rozdíl od slepého Řádu musel být vědomý a vědoucí, a už vůbec ne pámbička, na kterém si modlením vyprošujeme výhody.)

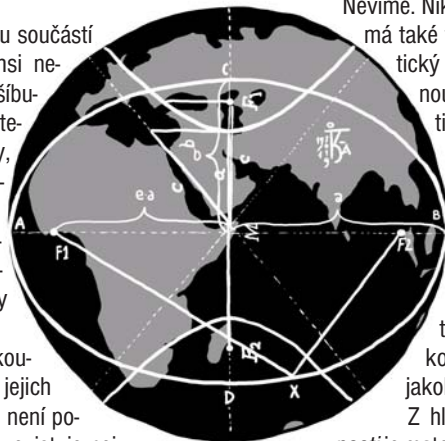
Jak vidno, matematika vedle obligátního počítání navozuje i otázky navýsost lákavé, zároveň ale takové, kterých se přes veškerý svůj slavný rozum můžeme jen zpozvdálí ostýchavě dotýkat.

František Houdek

Odposlechnuto

Politická korektnost není jakousi moderní formou zdvořilosti. Politická korektnost je jen politicky korektním pojmenováním lži.

@volven

Martin C. Putna: *Vždycky v menšině*

O jednom dávnějším účastníkovi Ceny Karla Čapka

Martin C. Putna mi kdysi dávno hodně zaimponoval svojí sbírkou esejí *My poslední křesťané*. Ne snad proto, že bych s ním zvlášť souhlasil: i když bych se s ním třeba shodnul na diagnóze problému, návrhy řešení mi přišly obdobně pochybné jako stav, který snad měly napravovat. Ale zapůsobilo na mě to rozhořčení – a ta kuráž dát ho najevo bez přehnaných ohledů na spravedlnost. Jako mládenci nezkušenému, spíš zakřiknutému a taky o dekádu mladšímu na mě zapůsobil. Nebyl ve svých analýzách tak děsivě přesný, jako byl třeba Karel Kryl, ani tak bezbřezě podnětný, jako byl třeba Zdeněk Neubauer, ale některé jeho postřehy byly (i bez doprovodného pokřikování na autority) objevené. A přiznejme si, pro mne i snadněji racionálně integrovatelné než úvahy lidí, které jsem obdivoval víc, ale kteří mi svým přehledem, úrovní vzdělání nebo mírou pochopení přišli nedostižní. Putnovy boje se nikdy nestaly mými boji, ale protože se věnoval tématům, která by i mě nejspíš zajímala, kdybych si na ně udělal čas, jeho další knihy jsem sice nečetl, ale po očku jsem celou dobu sledoval, co dělá. Když se svými blízcími se padesátinami vydal velký bilanční rozhovor, přišlo mi, že je na čase kouknout se na něj podrobněji. Znovu si „přečíst“ tuhle část 90. let a zjistit, jak se zúročila.

Jestli při takovém bližším a souhrnném pohledu člověka na Putnovi něco zaujme, je to neuvěřitelný rozsah oblastí a témat, kterým se během své kariéry – nebo během svého života, to je pro něj, zdá se, ve výsledku skoro totéž – zvládl věnovat. Kniha je strukturovaná do trojice oddílů *osoby – místa – prostředí*, což mi přijde výstižné. Nejen proto, že to odpovídá tomu, co je pro Putnu důležité, případně proto, že to občas umožňuje i zajímavé křížové pohledy na tutéž záležitost. Přijde mi, že to vystihuje i způsob, jakým Putna věci prožívá. Typickým případem, který se v rozhovoru znovu a znovu objevuje, je třeba princip „cestování s textem v ruce“. Například: Je něco jiného číst Goetha ve Výmaru než v Praze. Mám pro něco podobného pochopení, umím si představit, že bych jel kvůli Emily Dickinsonové na čtrnáct dní do Amherstu, a nebo naopak, když už bych měl něco vidět z Ameriky, tak Amherst. A není to jen izolovaný Goethe a Výmar nebo Dickinsonová a Amherst; jako se zážitek pojí s prostředím, tak se prostředí pojí s nějakou historií. Vzni-

kají tak složité a zajímavé kontexty, které je obohacující prožít, když je průvodcem někdo, kdo je dostatečně zná. Možná to není přímo pouf, ale je to mnohem víc než výlet.

Byl jsem proto zvědavý. Báł jsem se, že s Putnou nebudu souhlasit, že mě bude štítat, jenže to dopadlo úplně jinak. Souhlasil jsem často; a když jsem nesouhlasil, nijak zvlášť mě to nerozčílovalo. Je to horší.

I když jsem se při čtení rozhovoru dozvěděl mnohé, protože Putnův život byl mnohem bohatší, než se při mém vzdáleném pokukování zdálo, dojem, který jsem postupně získal, je pravzvláštní. Jako by ho žádný z těch mnoha zážitků nepřivedl k prožitku, který by mi přišel neobvyklý nebo inspirativní, prostě nějak originální. Jistě, vybírá si z duchovního bedekru s vybraným vkusem, ale jako by jen chtěl naplnit dopředu připravený, očekávaný – a snad i schvalovaný, kde je ten rebel? – prožitek. Mnohokrát říká, že ho něco překvapilo, ale na výsledku, který nakonec popíše, nic neobvyklého není. Nevím, jestli je to jím, mnou nebo tím rozhovorem, ale ať už mluví o věcech, které jsou mi hodně blízké, o věcech, s kterými zásadně nesouhlasím, nebo o věcech, o kterých toho moc nevím, žádná struna se ve mně nerozezní. To je pro mne neobvyklá zkušenost: občasní čtenáři těchto zápisků si spíše stěžují, že v knihách vidím kvality, které v nich ani nejsou.

Kdybych měl svůj dojem nějak shrnout, řekl bych, že se pan Putna vlastně stal dokonale konvenčním. Jistě, nekolaboval se společností, jako to bývávalo běžné dříve, ztotožnil se s rozličnými vhodnými menšinami; a není vůbec nutné spekulovat o nějakých nízkých důvodech, které ho k tomu snad vedly. Ale zarazilo mě, jak dokonale naplňuje vždycky všechny stereotypy, které bych v té či oné oblasti, ke které se hlásí, očekával. Skoro jako intelektuální chameleon. Možná je to tím, že osobitost Putnova života nepřežila transformaci do vyprávění o něm, takže by ho člověk musel znát osobně. Možná zážitky tak rozsáhlé prostě nemůžou jít současně dostatečně do hloubky, jak občas červík pochybností zahlodá.

Vždycky v menšině se pro mne tak ze zvědavého očekávání po letech stalo naším nevzrušeným rozchodem, aniž bych si vlastně všiml, jak k tomu došlo. Těžko říci, jestli to vypovídá spíš něco o něm nebo o mně. Inu, asi i tak to na světě chodí a víc k tomu nemám co říct.

Jiří Grunt

Odposlechnuto

„Chci vládu, která nechá občany starat se o sebe samotné, jejich ekonomický život a jeho zlepšení. Vládu, která nebude zasahovat do majetkových poměrů, ať již rovných či nerovných, jež jsou výsledkem svobodného ekonomického života občanů či jejich předků.“

**Thomas Jefferson, 3. prezident USA,
autor podstatné části Deklarace nezávislosti (1776)**

„Jsme národ, který se stará o své občany. Dáváme pozor jeden na druhého. To z nás dělá Spojené státy americké.“

Barack Obama, 44. prezident USA

Poeův zákon

Bez mrkajícího smajlíku nebo jiného zřetelného upozornění na humor je zcela nemožné parodovat kreacionistu tak, aby to někdo nezaměnil za skutečný článek.

Nathan Poe, 2005

Pozn. red.: Od roku 2005 doba pokročila a platnost zákona se rozšířila na většinu agendy progresivní levice (feminismus, teorie intersektionality, LGBTIQ+ a další)

Pohlaví jsou jako věže Světového obchodního centra. Dřív byla dvě, ale pak se z toho stalo citlivé téma, dneska už jich je 8 a stále přibývají.

ČS FANDOM

BBcon/Parcon 2019

19. 7. – 21. 7. 2019 Banská Bystrica

Festival fanúšikov sci-fi, fantasy, hororu, filmu, hier a technológií

Klub priateľov vedy, prognostiky a vedeckej fantastiky Banská Bystrica (KVPVVF BB) v spolupráci s Mestom Banská Bystrica oživil minulý rok po dlhých 24 rokoch festival fanúšikov sci-fi, fantasy, hororu, filmu, hier a technológií. Podujatie sa stretlo s veľkým záujmom a mimoriadne kladnými ohlasmi, preto sa klub rozhodol priniesť toto podujatie aj v roku 2019 v termíne 19. – 21. 7. 2019 v priestoroch Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica (UMB BB). K dispozícii je veľká aula, menšie auly a miestnosti, ako aj množstvo priestoru vo foyeri fakulty.

Zámerom tejto akcie pre širokú verejnosť je predstavenie záujmových činností pre aktívnu i pasívnu zábavu a vzdelávanie. Podujatie je vhodné aj pre rodiny s deťmi.

Ako hlavný program ponúkne festival množstvo prednášok, tvorivých pracovných stretnutí a workshopov, besied a zábavného programu z oblasti sci-fi a fantasy literatúry, hororu, vedy, televíznej a filmovej produkcie, histórie, ako aj nových technológií a hier. Postarajú sa o to významní slovenskí, ale aj zahraniční spisovatelia a hostia, vydavatelia, vedeckí pracovníci, profesionáli z praxe a nadšenci širokého spektra záujmov zo slovenského a českého sci-fi fandomu. Prednáškový program bude prebiehať vo viacerých líniiach. Hlavný program bude doplnený o dva súťažné vstupy o ceny *Sci-fi Bingo* a *Sci-fi kvíz*. Súbežne s programom môžu účastníci tráviť čas vo foyeri, kde sa budú nachádzať rôzne stánky predajcov kníh, komiksov, figúrok, umeleckých diel, merchu a hier. Tiež sa môžu zahrať počítačové a konzolové hry, alebo sa ponoriť do sveta virtuálnej reality. Hráčov stolových doskových a kartových hier čaká samostatný vyhradený priestor. Účasť prislúbiť aj OZ Vedecká hračka so zameraním sa na detských návštevníkov. Súčasťou budú tiež výstavy umeleckej tvorby.

KVPVVF BB, ako člen ČSSFF na SR a ČR, má tiež česť organizovať súbežne s akciou BBcon 2019 aj Parcon 2019, čo je putovné najvyššie stretnutie fanúšikov sci-fi v Čechách a na Slovensku. O organizátorovi Parconu sa každoročne rozhoduje hlasovaním členov oboch národných fandomov. Výber z 3 kandidátov pre rok 2019 sa uskutočnil 1.12.2018 na Fénixcove v Brne. Parcon 2019 bude v Banskej Bystrici znova po 25 rokoch (posledne v roku 1994). Program bude teda zahŕňať popri vyhlásení výsledkov súťaží a udeľovaní fandomových cien aj vyhlásenie výsledkov literárnej súťaže Ceny Karla Čapka.

Unikátom aktuálneho ročníka bude Európsky šampionát *Dungeon & Dragons miniatures 2019*. Ide o turnaj vo figúrkach D&D s medzinárodnou účasťou (CZ, UK, IT, NL, USA) podľa pravidiel DDMGUILD.org. Turnaje sa usporadúvajú každoročne od roku 2005 po vybraných mestách Európy.

Spríevodný satelitný program je pripravovaný v spolupráci s Amfiteátrom v BB (tematický filmový maratón s originálnym

prekvapením!) a s Krajskou hviezdárňou a planetáriom M. Hella v Žiari nad Hronom (nočné pozorovania na Hviezdárni v Banskej Bystrici na Vartovke a v Parku tmavej oblohy Kráľova studňa).

Organizátori pozývajú všetkých účastníkov na večernú piatkovú párty, ako aj na sobotňajšiu tombolu. Občerstvenie v areáli počas celej akcie je zabezpečené. Ubytovanie za veľmi priaznivé ceny sa nachádza hneď vedľa miesta konania a bude na internátoch UMB BB. Izby sú zrekonštruované a poskytujú všetok potrebný komfort.

Keďže Banská Bystrica leží v samom srdci Slovenska a je ideálnym východiskovým bodom, okrem BBconu/Parconu sa môžu účastníci vybrať spoznávať krásy Slovenska.

Ponorte sa s nami do sveta fantázie, futurizmu a zábavy! Viac aktualizovaných informácií k podujatiu BBcon/Parcon 2019 budeme uverejňovať na: <https://www.bbcon.sk/> <https://www.facebook.com/kvpvtf/> + stránka udalosti na FB <http://www.banskabystrica.sk/> <https://www.centralslovakia.eu/>

Lulu

NON FICTION

Sheila Fitzpatricková

Ve Stalinově týmu

Roky riskantního života v sovětské politice

Roky riskantního života v sovětské politice je pozoruhodnou sondou do nejvyšších pater sovětské politiky 20. až počátku 50. let 20. století. Na rozdíl od většiny prací, které se soustředí na osobu sovětského diktátora J. V. Stalina, se Fitzpatricková zaměřila na jeho nejbližší spolupracovníky. Prostřednictvím dobové korespondence, úředního materiálu i četných vzpomínek a pamětí ukazuje, že za Stalinem stála skupina věrných, kteří tvořili nebyvale efektivní tým až do Stalinovy smrti v roce 1953. Stalinovi oddaní druhové s ním nejen úzce spolupracovali, ale zároveň patřili i k jeho nejbližším a povětšinou jediným známým. Do Stalinova týmu v průběhu třiceti let patřili například Molotov, Malenkov, Kaganovič, Vorošilov, Berija, Andrejev či Chruščov.

Kniha ale může promlouvat i o dnešní realitě: Chování aparátčků, kteří se řídí nějakou ideologií a jejich jediným zájmem

je udržet se u moci, tedy ve funkcích, se za osmdesát let nijak nezměnilo. Zkuste si dosadit místo S+M některá jména z Evropské komise: *Stalin a Molotov mezitím provedli obrát o sto osmdesát stupňů [...] a odvolali předchozí politická opatření, aniž by se omluvili nebo se třeba jen přihlásili k zodpovědnosti [...]* (str. 91). Sheila Fitzpatricková: *Ve Stalinově týmu, Argo, Praha 2018, 382 str., 398 Kč*

